

SPIRÓ GYÖRGY OPTIMISTA KOMÉDIA

Előidejű utópia Bulgakov: Végzetes tojások című műve nyomán

ELSŐ JELENET

(Némafilm)

Zongorista bejön jobbról, meghajol, leül. Játsszani kezd egy század eleji nemzetközi slágert.

Bejön Perszikov professzor és Felesége, fiatalok, éppen esküvőjük-ről jönnek. Perszikov igen elegáns, Felesége szintén. Sokan gratulálnak nekik. Minden gesztus, mozdulat gyors, mint a régi némafilmeken, minden ruha a fehér és a fekete árnyalata, mert ez még nem színes film! Előttük hosszú szalagot feszítenek ki, azon felirat: „Perszikov professzor esküvője.” Az esküvői tömeg eltűnik. Zongorista játszik. A színpadra tüntetők rohannak be, katonák a nyomukban, ütlegelik őket. Zongorista játszik. A táblákon olvashatatlán cirill betűs feliratok.

Zongorista új témára vált. Perszikovot látjuk házikabátságban dolgozó-szobájában, egy jókora békát tart a lábánál fogva, irásztalanul csomó kémcső, lombik, papírok. Annyira el van mélyedve, hogy nem veszi észre Feleségét, aki egy férfival lábujjhegyen jön. Megállnak, látják, hogy Perszikov se nem lát, se nem hall, a Feleség a némafilmek stílusában a Férfi karjaiba omlik, csók. Aztán a Férfit bevonszolja a színpad mögé. Zene elégkuszabb. Perszikov leteszi a békát, ír. Kijön ruháját igazítva a Férfi és a Feleség. Férfi még egyszer szenvedélyesen átöleli a Feleséget, elmegy. Feleség dühösen nézi Perszikovot. Egyszerre hang nélkül tátozni kezd.

A szalag tekeredik, rajta a szöveg: „Édesem, figyelj rám.” Perszikov ír. Feleség megint táto. „Édes férjecsém, légy szíves idefigyelni.” Perszikov felnéz, bölint, megint ír. Feleség táto. „Unom a békáidat, undorodom a békáidtól, gyűlölöm a békáidat!” Perszikov felnéz, Felesége égnekt tárt karokkal örjög. Perszikov is táto: „Mindjárt, drágaságom”. Perszikov megint ír. Feleség örjögve, toporzékolva táto: „Boldogtalan az életem! Most azonnal elhagylak egy operaténorista kedvéért!” Perszikov kezébe veszi a békát, szemléli, odapillant a feleségére: „Ma nem tudok az operába menni, majd holnap.” Feleség a saját haját tépi, táto: „Megátkozom a békáidat, megátkozlak téged, és törjön ki már végre az első világháború!” Perszikov bólogat, leteszi a békát, ír. Feleség kapkodva letépi magáról a blúzát, felvesz egy másikat, üres bőröndöt vesz a kezébe, kinyitja, aztán összecsukja, és az üres bőrönddel elrohan. Becsapja maga mögött az ajtót. Felirat: „Puff!” Perszikov összerázkódik, felnéz, homlokát ráncolja, tovább ír.

Zongorista háborús indulót kezd. A szél kivágja Perszikov lakásának ablakait. Mögöttük mintegy lovagolva seregek vonulnak díszesen. Perszikov két békát tart a lábánál egyszerre, szemléli őket. Az ablak mögött seregek lovagolnak megtépázva visszafelé. Gyászinduló. Perszikov leteszi a békákat, a lombikokkal pepecsel. Az ablak mögött újabb seregek vonulnak lóháton himbálózva, ágyúcsöveket is látni. Harcias induló. Perszikov jegyzeteket készít. Felhangzik az Internacionálé, Perszikov felnéz, hallgatja, majd az ablakokhoz lép, becsukja őket, visszaül, jegyzetelni kezd. Az ablakokon árnyépként felvonulók csapnak össze gárdistákkal, most már puskalövések is hallatszanak. A Zongorista tangóharmonikán folytatja az Internacionálét (vagy valami szovjet forradalmi indulót). Kívülről hatalmas hurrázás hallatszik. Perszikov vattát tőm a fülébe, megint a lombikokkal pepecsel. A tangóharmonika dallama megszabad, Zongorista meghajtja magát, kimegy jobbra. A lakásba szovjet katonák törnek be hárman, mögöttük Marja Sztjepanovna, a házvezetőnő. Egyik katona gépfegyverrel megkocogtatja Perszikov vállát, Perszikov felnéz. Katona táto, gesztikulál, a dolgozószobából nyíló két ajtóra mutogat, a két ajtót a másik két vöröskatona elfoglalja. Marja Sztjepanovna kezét az ég felé tárva némán jajveszékél. Felirat

nincs. Katona felmutatja öt ujját, összecsapja a kezét, fejét ingatja felháborodva, majd felmutatja két ujját, bólogat, papírt húz elő a táskájából, átadja Perszikovnak, a papírra bök, Perszikov aláírja, Katona elveszi a papírt. Marja bánatában a földön fetreng. A két másik katona lakatot rak a két szobaajtóra, pecsétet ütnek rájuk, fegyelmezetten, libasorban távoznak. Csönd.

Marja Sztjepanovna felkel, felháborodva táto. „Elvették a Professzor úr három szobáját!” Perszikov a fülét vakarja, kiveszi a dugót. Marja táto. „Már csak két szoba maradt!” Perszikov a fejét ingatja, bánatosan táto. „Ha nem hagyják abba ezeket a disznóságokat, külföldre távozom!” Perszikov visszadugja a vattát a fülébe, jegyzeteit rendezgeti. Marja Sztjepanovna kezeit mintegy jajveszékelve egymáshoz ütögeti, és a szobaajtókon levő pecsétet vizsgálgatja, visszafordul, tanácstalanul táto. „Győzött a forradalom, Professzor úr, mi jöhet még?!” Perszikov nem hallja, dolgozik.

MÁSODIK JELENET

(Némafilm)

A színen laboratórium. Bejön a Zongorista, meghajol, leül, forradalmi indulókat és orosz népdalokat játszik. Még mindig minden fekete-fehér. Perszikov télikabátban, kucsmában gubbaszt a lombikok mellett. Az ajtóban az intézet öre, Vlasz didereg. Munkások jönnek, leveszik az utcatáblát (Bolsaja Nyikitszkaja utca), és helyére újat akasztanak (Ulica Gercena), kimennek. Bejön az asszisztens, Ivanov télikabátban, a lombikokból kiszed egy csomó döglött békát. Sopánkodva tárja szét a karjait, a földre esik, kétségbeesve az ég felé tárja a karjait, sir. Perszikov gyászos képpel bólogat. Aztán egyszerre összeesik Vlasz, az ör. Ivanov felugrik, megpróbálja lélegeztetni, szívmasszázst alkalmazni, hiába. Perszikov feláll, megszemléli a békákat, majd Vlaszhoz megy, megfogja a pulzusát. Táto. „Táplálékhiány.” Visszaül, gubbaszt. Ivanov kihúzza a színről Vlaszt. Perszikov dideregve gubbaszt, a terráriumhoz megy, nézi, majd kivesz egy hatalmas békát, nézi, simogatja, egyszerre hangtalanul zokogni kezd, a békát a melléhez szorítja, simogatja. Perszikov hangtalanul zokog. Bejön Ivanov. Perszikov mutatja a döglött békát, drámaian táto. „Mit művelnek ezek?! Tönkreteszik az Intézetet! Ez a himbeka a Pipa americana kivételes példánya volt, tizenhárom centiméter hosszú!” Perszikov egyszerre elvágódik. Ivanov kirohan. Azonnal bejön két betegszállító, kiviszik Perszikovot, közben az ujjait fújják, dideregnek.

Zongorista továbbra is optimistán veri a zongorát. Változik a szín, fölmegy egy függöny, mögötte lépcsőzetes előadóterem, amfiteátrum-szerűen félkör alakú. Perszikov elegáns öltönyben a katedrán, magyaráz, nem halljuk. Nyolc hallgató ül elszórva a terem különböző fokain, valamennyi usankában, szájuk elé sál van tekerve, kesztyűben próbálnak jegyzetelni. Az egyik hallgató hirtelen feláll, majd eldől és legurul a lépcsőn, halva fekszik, Perszikov odanézi, keresztet vet rá, folytatja a néma előadást, a táblára képleteket rajzol krétával.

A háttérfüggöny lehull, eltakarva az előadót. Zongorista harcos dalt kezd tangóharmonikán. A színen senki. A dolgozószoba csukott ablakai mögött seregek csapnak össze. Marja Sztjepanovna bejön, baltával nekiesik egy aranyozott karszéknek, felapritja, a kályhába dobálja, a kályha ég. Az ablak mögött folyik az adáz kézitusa.

Marja Sztjepanovna térden állva imádkozik, táto. „Add, uram, hogy véget érjen a húszas és a huszonegyes év, add Uram, hogy huszonketten javuljon a helyzet, add Uram, hogy huszonháromban is javuljon a helyzet, és hogy huszonnégyben még inkább javuljon a helyzet...”

Marja Sztjepanovna kimegy, Zongorista abbahagyja a tangóharmonikázást, feláll, meghajol, kimegy. Sötét.

HARMADIK JELENET

Perszikov az előadóterem katedrán ül, előtte vizsgázók. Sokan vannak. Az asztal túloldalán Jelölt ül, hallgat. A színek már finoman pasztellek. Sok a rongyos diák, Perszikov egyetlen öltönye is megviselt

PERSZIKOV Úgy. A Jelölt úr nem tudja, mi a különbség a kétöltűek és a hullók között.

Csőnd

Nevetséges. Ki kell jelentenem, hogy ez nevetséges. Uram! A kétél-tűeknek nincs vesemedencéjük! Nincs nekik! Bezony! Úgyhogy a jelölt úr szíveskedjék mélységesen szégyellni magát.

Jelölt nagyon szégyelli magát

Mondja, maga marxista?
JELÖLT *(szégyenkezve)* Marxista vagyok.
PERSZIKOV Mindjárt gondoltam. *(Nyújtja az indexet)* Hát akkor összesen ismét találkozunk.

Jelölt könnyekkel a szemében átvesszi az indexet, hüppögve távozik. Jön a következő jelölt, átadja az indexét, leül

(Belelapoz az indexbe) Varlam Iszakovics Kaszparodze?

Vik bólint

Örvendek. Nos, jelölt úr, meg tudná nekem mondani, mi jellemző a surinami békákra?

Csőnd

Érti a kérdést, jelölt úr?
VIK Igenis.
PERSZIKOV Hát akkor szíveskedjék kezdeni.

Csőnd

VIK Professzor úr, nem tudom.
PERSZIKOV Nem tudja.
VIK Az a helyzet, professzor úr, hogy én igazából meteorológus szerettem volna lenni, de hát biológiára irányítottak...
PERSZIKOV Aha.
VIK Tetszik tudni, én a tundrán harcoltam, és elvesztettem az osztágot, és ott nagyon hideg volt, mínusz ötven fok...
PERSZIKOV Igen, az már aránylag hűvösnek mondható...
VIK Hát ott bolyongtam, és a puszta körmömmel mamutokat ástam ki a fagyott földből, és mamuthússal táplálkoztam, így éltem túl... és ott jutott az eszembe, hogyan lehetne még hidegebbet csinálni...
PERSZIKOV Még hidegebbet.
VIK Igenis.
PERSZIKOV Hogy a mamuthús még néhány évezredig eltartható legyen.
VIK Nem, ez nem jutott eszembe... de az jutott eszembe, hátha mesterségesen előidézhető mínusz ötven-hatvan fok, akár nyáron is... mert én a szovjetrendszer híve vagyok, és megtörténhet, hogy a Szovjetuniót nyáron támadják meg, nem télen... és akkor ezeket a burzsoá imperialista Napóleonokat azonnal vissza lehetne verni, nyáron is!

A többi jelölt vihog, páran gúnyosan dobognak és tapsolnak

PERSZIKOV Egy marxista Kutuzov.

Nevetés

VIK *(komolyan)* Professzor úr, én biztos vagyok benne, hogy ott a tundrán másnak az jutott volna az eszébe, hogyan csináljon melegebbet. De nekem az jutott az eszembe, hogyan csináljak hidegebbet. Nekem mindig más jut az eszembe, professzor úr. És ebből én arra a következtetésre jutottam, hogy én zseniális meteorológusnak születtem. Én a népből jövök, professzor úr, és még sok ilyen tehetség jön a népből, és mi most tanulhatunk, és ezt a szovjethatalomnak köszönhetjük...
PERSZIKOV *(visszaadja az indexet)* Remélem, magával, jelölt úr, öszszel már nem fogok találkozni.

Többi jelölt gúnyosan nevet

VIK Professzor úr... tessék nekem elintézni, hogy meteorológia szakra iratkozhassek be!
PERSZIKOV Iratkozhassem. Először tanuljon meg beszélni, maga... maga szovjet Platon Karatajev!

Gúnyos nevetés. Vik megszégyenülten kikullog a teremből

Kérem a következőt.

NEGYEDIK JELENET

A laboratórium. Hosszú asztalnál Ivanov ügyködik fehér köpenyben. Az asztalon lombikok, kémcsövek, sok béka. Jön Perszikov, fehér köpenyt húz fel, fűjtat

IVANOV Vlagyimir Ipatyics, beállítottam egy béléfodort, nem óhajtja megtekinteni?

PERSZIKOV *(a mikroszkóphoz lép, belenéz)* Hm... nagyszerű... pompás... hiába, lüktet a vér.

Egy jókora béka a sarokban megmozdul, felemeli a fejét

BÉKA Gazemberek vagytok ti mind, én csak ezt tudom mondani...
IVANOV Parancsol, Vlagyimir Ipatyics?
PERSZIKOV Kérem? Kicsit el vagyok csigázva... ma hetvenkét diákot buktattam meg... Ez engem mindig megvisel... *(Leül egy forgószékre a mikroszkópnál, szórakozottan ismét a mikroszkópba néz, aztán felemeli a fejét, a szemét dörzsöli)* Már a szemem is káprázik.
IVANOV Nem csoda, Vlagyimir Ipatyics, hát nem is csoda.

Perszikov megint belenéz a mikroszkópba, elmélyed. Kis csőnd. Ivanov előhúzza a zsebóráját, halkán leveti a köpenyét, és öltönyben, lábujjhegyen kimegy. Sötét lesz, Perszikov jobb kezével bekapcsolja a villanyt, tovább nézi a mikroszkópot

PERSZIKOV *(morogva)* Ez meg micsoda... ez meg micsodaaaa... ee-eez meg mi a, mi a, mi a csuda... ez meeeeg miacsuda, miacsuda, miacsuda...

Csőnd. *Perszikov még nézi a mikroszkópot. Odakint hajnalodik, madárcsivitelés. Perszikov elfordul, a szemét dörzsöli, kikapcsolja a villanyt. Hajnal*

De hát ez hogy lehet?!... Hiszen ez örület... Ez képtelenség, hölgyeim és uraim!!!

A békák felbrekegnek

Kuss.

A békák elhallgatnak

Ühüm, ühüm... (Megint belenéz a mikroszkópba) Ééééédekes, érdekeeeeee, ééééédekeeeeee... (Feláll, bekapcsolja a villanyt, lehúzza a sötétítőfüggönyöket, visszamegy, megint a mikroszkópba néz) Aha! Ehe! Uhu! Ihi! Szóval csak a villanyfényre... ééééédekes. (A lámpa elé bonyolult prizmarendszert állít, amely a fénytszíneire bontja; a szivárvány megjelenik az egyik lehűzt ablakrolón, Perszikov odamegy, és az egyik vonalban valamit bekarikáz, a vörös pásmában. Megint a mikroszkópba bámul) Érdekessss...ssss...ssss. Hogyhogy előbb nem vettem észre?! Milyen hülye vagyok... Sss. Ssss. (Leveti a köpenyét, a villanyfényt elfordítja a prizmákról, de a mikroszkópra irányított fényt meghagyja) Pankrat! Pankrat!

Az álmoságtól támoogyva belép egy intézeti szolga

Pankrat, ne haragudj, hogy felébresztettelek.
PANKRAT Ááááá... ááááá, nem tesz semmit.
PERSZIKOV Kérlek, holnap reggelig ne menj be a dolgozószobámba.
PANKRAT Áááá... ááááá, úgyse mennék.
PERSZIKOV Otthagytam egy munkát, nem szabad hozzányúlni, érted?
(Zsebéből előhúzza egy üveget, amely le van dugaszolva) Itt van a spirítusz.

PANKRAT Ez meg nekem minek?
PERSZIKOV Kérlek, fogadd el. Nem kell érte bemenned a laboratóriumba. Spirítusz.
PANKRAT Ááááá, én úgyse... áááá, én sose...
PERSZIKOV Azért csak tedd el, jól jöhet még. Na, menj vissza aludni.
PANKRAT Háááát...

Perszikov kimegy

Pankrat bizalmatlanul szemléli az üveget, kihúzza a dugót, arca felderül
Áááááááá!... *(Meghúzza az üveget, kimegy)*

ÖTÖDIK JELENET

Az utcán. Perszikov elgondolkozva megy, megáll, megindul, megáll. Lenéz, az egyik cipőjén kalocsni, a másikon nem

PERSZIKOV Érdekessss... eltűnt az egyik kalocsnim... érdekessss... hogy ennek milyen következményei lesznek... ördög tudja...

Jön egy rozoga autó, egy részeg férfi vezeti, két részeg nő ül benne, fura öltözékben

ELSŐ NŐ *(kihajol az autó ablakán, Perszikovhoz)* Aranyapám, mi van? Elítáad a kalocsnid párját?!

MÁSODIK NŐ A rossz nők, elvették neki a rossz nők, iiiiii!!!

ELSŐ NŐ Aranyapám, nem tudod, milyen bár van még nyitva ilyenkor?
MÁSODIK NŐ Elvisszünk, kisöreg! llllllll!
PERSZIKOV Éééééerdekessss...

A háttérben felkél a nap. A kocsi tovacsörömpöl. A háttérben a nap fénye egy hagymakupolára vetül, a hagymakupola felragyog

HATODIK JELENET

Kis szoba, sötét, Kaszparodze bonyolult prizmarendszert állít össze lámpafényénél. A lámpát aztán a prizmákra irányítja, neki is megjelenik egy függönyön a szivárvány. Vik odamegy, nézi, aztán a fehér tartományban, mert ebben a színekben az is van, bekeretez egy részt. Hirtelen elkapja a kezét, fújja, dörszólgetni kezdi, halkan jajgat

VIK Biztosan megfagyott! Biztos! *(Lehelgeti a kezét, nézi a színekpet, aztán keresztet vet magára, és a fény sugarba áll, úgy, hogy a fehér a fülét érje. Kicsit vár, kilép a fényből, és letör a füléből egy darabot. Ott marad letört füllel, vizsgálgatja a kezében maradt darabot) Megfagyott... ez meg van fagyva... ez bizony teljesen meg van fagyva... Sikerült! Sikerült! Sikerült!*

Sötét

HETEDIK JELENET

A laboratórium. Ivanov és Perszikov fehér köpenyben a mikroszkópnál

IVANOV Őrületet szaporodás... őrületet... és ezek a peték, ahogy ezek növekszenek... szemmel lehet követni... szabadszemmel... de csak a vörös sávban... és ahogy ezek az amóbbak az állábaikat használják... fantasztikus... mint a polip a csápját... mint az elefánt az ormányát... de hogy a napfényből ezt nem lehet előállítani... hát ez fenomenális... ez fantasztikus... hogy csak a lámpafényből... *(Visszahajol a mikroszkóp fölé) Vlagyimir Ipatyics, nézze, nézze! A szemem láttára növekszenek! Uramisten!*

PERSZIKOV Én már harmadik napja nézem. Pjotr Sztjepanovics! Készítsen nekem egy olyan lencserendszert, aminek segítségével ezt a sugarat, ezt a vörös tartományt mikroszkóp nélkül is használni lehet... Érti? Egy ilyen felnagyított vörös sugarat. Megcsinálja?

IVANOV *(felnéz)* Megpróbálom...

PERSZIKOV Én egy olyan sugárkibocsátó kamerára gondoltam...

IVANOV Érttem, Vlagyimir Ipatyics... technikailag könnyű... pár nap az egész...

Csönd

PERSZIKOV Természetesen, Pjotr Sztjepanovics, amikor publikálom a felfedezést, természetesen mondom, természetesen közlöm, hogy a kamerát ön készítette... Beveszem második szerzőnek...

IVANOV Ó, ez nem fontos, erre semmi szükség... Engem csak a feladat lelkesít, Vlagyimir Ipatyics... Egy tudós legyen szerény, nem? Egyébként, ha ragaszkodik hozzá...

Kis csönd

PERSZIKOV Hogyne, hogyne, én ragaszkodom...

IVANOV Nem is tudom, Vlagyimir Ipatyics, hogyan háláljam meg...

PERSZIKOV Ugyan, kérem.

IVANOV Csak egy dolog... hogy nálunk ilyen lencsákat és tükröket, ugye, nem gyártanak... a kombájnokba nem kell ilyen... a traktorokba se... a hadiipart nem érdekli...

PERSZIKOV Hm?

IVANOV Külföldről kell beszerezni... Devizás...

PERSZIKOV Devizás.

IVANOV Hát, devizás.

PERSZIKOV Hm. Devizás.

IVANOV Devizás.

PERSZIKOV Hát ha devizás, akkor devizás. Ez nem lehet akadály, Pjotr Sztjepanovics. Devizásss... devizásss... devizásss... Volt nekem egy osztálytársam, még Pétervárott... annak idején... ő volt a leghülyébb az osztályban... ő most nagyon magasan van... mindig én csináltam meg a matematika leckéjét... és hálás volt érte... nagyon hálás... hálásss... felhívjuk, Pjotr Sztjepanovics, felhívjuk. Ha egyszer ez annyira devizásss...

IVANOV Devizás.

PERSZIKOV Akkor felhívjuk.

IVANOV Ó, Vlagyimir Ipatyics, ha felhívna! Én tudom, milyen nehezére esik az ilyesmi, dehát ez tényleg devizás!

PERSZIKOV Ha devizás, akkor devizás. Devizásss...

A békák riadtan felbrekegnek. Kintől munkások egy bonyolult kinézetű, de nem túl nagyméretű kamerát tolnak be állványon, kímennek. Iva-

nov a kamerához lép, büszkén végigsimít rajta. Perszikov is odalép

PERSZIKOV Hát, Pjotr Sztjepanovics, gratulálok. Gratulálok. Látta, mi történt?

IVANOV Láttam! Nem hiszek a szememnek, de láttam! A békatojásokból két nap alatt kelnek ki az ebihalak, de hogy mekkorák! Hogy mekkorák! És az ebihalakból egyetlen nap alatt béka lesz, béka, de mekkora béka! Egy ilyen békacomb háromszor akkora, mint egy libacomb!

PERSZIKOV Három és félszer.

IVANOV Igen, egy ilyen békacomb három és félszer nagyobb, mint egy libacomb!

Brekegés a laboratórium minden sarka felől, jó erős brekegés

IVANOV És a brekegésük csaknem négyszer olyan hangos!

PERSZIKOV Három egész hatvanháromszor akkora.

IVANOV Igen, három egész hatvanháromszor akkora! Hát ez elképesztő!

Hatalmas békák mászkálnak mindenfelé, brekegnek

PERSZIKOV Hát, kedves Pjotr Sztjepanovics, most már kijelenthetjük, hogy a sugár hatása a táplálóplazmára és általában a peteszejre egyszerűen bámulatos.

IVANOV Vlagyimir Ipatyics, mit beszél ilyen mellékes dolgokról, mint a táplálóplazma! Beszéljünk nyíltan. Ön valami hallatlan dolgot fedezett fel! Ő-ő-ő-ő... Perszikov professzor! Ön felfedezte az élet sugarát!

Csönd, illetve óriási brekegés

PERSZIKOV Ugyan, ugyan...

IVANOV Önnek olyan neve lesz... Szédülök a gondolatától... ez biztos. Nobel-díj... nem is egy, egyszerre legalább kettő! Tudja, Vlagyimir Ipatyics, H. G. Wells hősei önhöz képest neveltségesek. Mert azok nem szovjet emberek! Emlékszik az Istenek eledelére?

PERSZIKOV Az micsoda, az egy regény?

IVANOV Az egy regény, Vlagyimir Ipatyics, igen népszerű.

PERSZIKOV Rémlik, hogy olvastam, de én minden regényt rögtön elfelejték... Pankrat! Pankrat! Hol a fenében van ez a Pankrat a ciánnal?!

IVANOV Pankrat! Pankrat!

Belép Pankrat, gázálarc van rajta, mögötte még néhány gázálarcos jön

PERSZIKOV Nem bírom már ezt a szörnyű brekegést, irtsák már ki végre ezt a brekegő bandát! Hiába dugdosom a vattát a fülembe, akkor is hallom.

PANKRAT *(az álarc mögül)* Igenis.

A gázálarcosok integetnek, Ivanov és Perszikov elmegy. Kezdődik a ciánózás. Nagy füst. Szörnyű, kétségbeesett brekegés, amely lassan elhal. A füst szétoszlik. Rengeteg hatalmas békatelem hever mindenfelé. Pankrat fölemel egyet. A békának ember nagyságú feje van, és halottan is randán vicsorog. Pankrat összerázkódik, ledobja a békát, kiszalad. A többi álarcos követi. Azonnal jön egy fehér ruhás szanitécosztag, egyikük telerösti a falon lógó rádiót, forradalmi zene. A békákat eltakarítják. Visszajön Perszikov és Ivanov fehér köpeny nélkül. Perszikov leül, fejét a kezébe temeti. Ivanov ül, gondterhelt. A rádióban véget ér a zene. Megszólal egy kellemes férfihang

HANG Kedves polgártársak, híreket mondunk. Moszkva. A forradalmi munkaversenyben az ipatyovói úttörők kiváló eredményt értek el: egy tanítási műszak alatt a képletek elsajátítási tervét ötszázhatven százalékra teljesítették. Komszomolszk-Pereobrazsenyija terület pártbizottsága az ipatyovói pártbizottságot ez alkalomból a Vörös Zászló Vándordíj első fokozatával tüntette ki. Az ipatyovói úttörők csapatparancsnoka ígéretet tett, hogy a vándorzászlót ismét el fogják nyerni, és a képletek elsajátítási tervét a közeljövőben hétszáz százalékra teljesítik. London. A londoni tőzsdén az összes imperialista valutát három és fél százalékkal leértékelték a rubelhez képest. A tőzsdén pánik várható. Kemerovo. A területi pártbizottság jelentése szerint az új típusú, szovjet gyártmányú kombájnnal a szemvesztesség a negyedére csökkenthető.

PERSZIKOV Pjotr Sztjepanovics, kapcsolja ki, kérem.

IVANOV Sajnos, Vlagyimir Ipatyics, nem tehetem. A szanitécek elrontottak valamit, nem lehet kikapcsolni.

PERSZIKOV Szétemgy a fejem!

IVANOV Sajnálom, professzor úr.

PERSZIKOV Akkor löje le! Tépje ki a falból!

IVANOV Jaj, azt nem lehet, Vlagyimir Ipatyics, hiszen tudja...

HANG Moszkva. A négyes számú egyetem különleges biológiai kutatóintézetében Pevszikov professzor, a neves tudós olyan sugarat fedezett föl, amely rendkívül felgyorsítja az alsóbb rendű organizmusok

életműködését. A kísérleti eredményeket még ellenőrizni kell. És most, kedves hallgatóink, szórakoztató zenét adunk.

A rádióból operettzene szól

PERSZIKOV Pevzsikov. Mi? hogy az én nevem Pevzsikov.
IVANOV Hiszen mindenki tudja, hogy csak önre gondolhattak, Perszиков professzor úrra.
PERSZIKOV Pevzsikov. Hogy ezek honnan tudnak mindent?!

Kopogás

PANKRAT *(belép)* Professzor úr, egy elvtárs várakozik önre. Névjegye is van neki. *(Atnyújt egy névjegyet)* Az van ráírva, hogy Alfred Arkagyevics Bronszkij.
PERSZIKOV Mi az, te megtanultál olvasni, Pankrat?
PANKRAT Nem, kérem, de az elvtárs mondta. És hogy ő a Vörös Tűz, a Vörös Láng, a Vörös Újság, a Vörös Reflektor és a Vörös Esti Moszkva tudósítója.
PERSZIKOV Zavard el a fenébe.
PANKRAT Nem lehet, kérem. Mert a Vörös Varjúnak is munkatársa.
IVANOV Az micsoda?
PANKRAT Belső terjesztésű lap, a GPU-nál.

Kis csönd

PERSZIKOV Ereszd be.
PANKRAT Igenis. *(Pankrat kimegy, bejön Bronszkij)*
PERSZIKOV Mit akar? Megmondtam, hogy nem érek rá!

Bronszkij meghajol, körbeszalad a termen, jegyzetfüzetébe jegyezget

Nem érek rá!
BRONSZKIJ *(hangosan)* Bocsnát, professzor úr, mondott valamit?
PERSZIKOV Nem érek rá!!!

Bronszkij a hangszóróhoz lép, zsebéből elővesz valamit, azt a hangszóróhoz érinti, a zene azonnal abbamarad. Csönd

BRONSZKIJ Elnézést az elvtársaktól, majd kifelé menet visszakapcsolom.

Csönd

Ezszers is elnézését kérem, igen tisztelt professzor úr, hogy betörök önhöz és elrabolom a drága idejét, de világraszóló felfedezésének híre hozzánk is eljutott, és nem szeretnénk, ha a külföldi sajtóból kellené róla értesülnünk. *(Nevet)* Úgyhogy a szovjet emberek tájékoztatást kérnek öntől.

PERSZIKOV Nem vagyok köteles tájékoztatást adni senkinek. Különben is, dolgozom.
BRONSZKIJ És min dolgozik? *(Irá)*
PERSZIKOV Maga mit ír?
BRONSZKIJ Hogy a professzor úr min dolgozik.
PERSZIKOV Igen? És maga azt tudja?
BRONSZKIJ Egy jó újságíró mindent tud.
PERSZIKOV Na és min dolgozom?
BRONSZKIJ *(olvassa a jegyzetfüzetéből)* Perszиков professzor feltalálta az élet sugarát, amely sokszorosára fokozza a protoplazma életműködését...

PERSZIKOV De hát még semmi sincs igazolva! Ezek még csak feltevések!
BRONSZKIJ Hányszorosára fokozza?
PERSZIKOV Ugyan, kérem, én még csak a hasamra tudok ütni...
BRONSZKIJ Hányszorosára fokozza?
PERSZIKOV Mondjuk, ezerszeresére...
BRONSZKIJ *(ír)* Tízezerszeresére fokozza...
IVANOV A professzor úr egy nagyságrenddel kevesebbet mondott!
PERSZIKOV *(kétségbeesve)* És azt is csak viccből!
BRONSZKIJ De mi nem viccelünk, kérem.
IVANOV De ha ezret mondanak magának, miért ír tízezeret?!
BRONSZKIJ Mert ez a nagy számok törvénye. Na és óriás élőlények előállíthatók?
PERSZIKOV Hogy micsoda? Nem, szó sincs róla! Nem, nem! Igaz, hogy ezek a békák kicsit nagyobbacskaak lettek... felvettek pár új tulajdonságot... de nem ez a lényeg, hanem a szaporaságuk... *(Elhallgat, dühös magára)*

Bronszkij sebesen ír. Csönd. Bronszkij sebesen ír. Ivanov és Perszиков bámulja

Ne írja, amit mondtam... Maga mit ír? Az ég szerelmére, mit írkal?!
BRONSZKIJ Újságot, kérem. Igaz, hogy két nap alatt egyetlen békatojásból kétmillió ebihalat lehet előállítani?
PERSZIKOV Hogy hány békatojásból?! Látott maga békatojást valaha??! Látott maga legalább egy... micsodát... egy levelibékát?!

BRONSZKIJ És hány ebihal állítható elő egy mázsa békatojásból?

Perszиков és Ivanov hallgat

(Sebesen ír. Közben felnéz, rájuk mosolyog) Igaz, hogy ez a felfedezés világraszóló fordulat az állattenyésztésben?
PERSZIKOV Maga ne firkáljon itten!
BRONSZKIJ Kaphatnék egy fényképet? Nem baj, ha csecsemőkori, mi abból majd rekonstruáljuk... *(Tovább ír, a professzorra mosolyogva)* Az eredeti képet visszaküldjük...
PERSZIKOV Nem! Engem csecsemőkoromban nem fotóztak! Én nem olyan származású vagyok, ahol a csecsemőket fotózták, ez benne van az önéletrajzomban!
BRONSZKIJ *(kis fényképezőgépet kap elő, lekattintja Perszиковot)* Kodak Kodakovics Kodak... *(Nevet)*
PERSZIKOV Pankrat! Rúgja ki!
BRONSZKIJ Volt szerencsém, elvtársak. *(Kimegy)*
PANKRAT Professzor úr, odakint egy csomóan...
PERSZIKOV Nem! Nem! Nem!

Pankrat mögött benyomul két újságíró, elegánsan öltözve

NÉMET ÚJSÁGÍRÓ Verzeihen Sie, bitte, Herr Professor, dass ich störe, ich bin ein Mitarbeiter des Berliner Tagesblatts...
PERSZIKOV *(üvölt)* Ich bin momentan sehr beschäftigt, und ich kann Ihnen nicht empfangen!!!
ANGOL ÚJSÁGÍRÓ As I know, you, Mister Professor Persikoff, have something very important to say. The world is eager to hear about the greatest invention ever made in the history of sciences...
PERSZIKOV I am not here! I am not here, as you can see! It is only the shadow of me! Understand? Get out! Get out everybody!

A bejáratnál Pankrat újabb újságírókat próbál kituszkolni, sikertelenül

BRONSZKIJ *(visszasurran)* Pardon, elfelejtettem... *(A kis valamit a hangszóróhoz közelíti)*

Az operett ismét megszólal. Bronszkij kisurran. Sötét, csönd

NYOLCADIK JELENET

A sötétben egyszerre egy filmvásznon fekete-fehér némafilmen látjuk az intézetet kívülről. Az ablakon keresztül látjuk, ahogyan Perszиковot és Ivanovot egy csomó újságíró taszigálja, ahogy a teremben szaglászna, kémcsöveket csurgatnak, a kamerát birizgálják. Perszиков és Ivanov széles gesztusokkal tiltakozik. Pankrat az újabb betolakodókkal harcol. A filmnek egyszerre vége.

RABINOVICS Villanyt.

Fény. Rabinovics rangjelzés nélküli katonai ruhában ül, mellette két illető. A mozigépész gyorsan kiviszi a vetítőt. Csönd

Egyelőre ne csináljanak semmit. Az anyagot archiválják. Titkos. És folytassák.

Rabinovics feláll, kimegy, a két illető utána

KILENCEDIK JELENET

Az intézet előtt, az utcán. Perszиков parókában, álszakállban kilép az intézet kapuján, óvatosan körülnéz, felismerik-e

RIKKANCS *(jön újságokkal)* Borzalmas gyilkosság a Bronnaja utcában: széttrancsítottak egy mézáróst! Borzalmas tyúkvész az özvegy Drozdova pópánénál, hullanak a tyúkok! Borzalmas felfedezés: Pevnyikov professzor feltalálta az életsugarat! Borzalmas gyilkosság a Bronnaja utcában: kilóra mérték ki a mézáróst!... *(Kimegy)*

A magasban megjelenik Perszиков idealizált képe, mosolygós. Hangszóróból halljuk a hangot

HANG Foglaljanak helyet, mondta szívélyesen a nagy tudós. Már régen tervezem, hogy a szovjet proletariátust, és elsősorban a főváros proletariátusát, megismertetem felfedezésem lényegével...

Járókelők sietnek, köztük egy kövér illető, aki megáll Perszиков mellett, és a magasba bámul. Főnt újabb Perszиков-képet látunk, egy kémcső fölé hajol. Ez is igen idealizált kép

A nemzetközi hírű tudós tehát helyet kínált bennünket. Leültünk, szétnéztünk. Serény tudományos munka folyt a laboratóriumban...
PERSZIKOV Nem is kínáltam helyet!!
KÖVÉR Tudjuk, Perszиков elvtárs.
PERSZIKOV Akkor jó.

HANG Egy kiló békatojásból három nap alatt annyi ebihal kel ki, hogy szinte szilárdra változtatná a Volga alsó folyását...
EGY JÁRÓKÉLŐ Na, emmán döfi. (A magasba bámul)
PERSZIKOV A gazember! (Kövérehez) Mit szól?! Panaszt fogok tenni! KÖVÉR Helyes. Ez felháborító.
RIKKANCS (jön) Perszikov professzort feldarabolva találták a Bronnaja utcában! A gyerekeit szintén megölték!... Borzalmas családi dráma a Bronnaja utcában! (Elmegy)
PERSZIKOV Nekem nincs is gyerekem!
KÖVÉR Tudjuk, professzor úr.
PERSZIKOV Akkor jó.

Egyre nagyobb tömeg bámul a magasba, ahol megjelenik Perszikov idealizált, alulról fényképezett képe, Perszikov merészen bámul a jövőbe, mögötte rengő búzatábla és mosolygós békák hada. A hangszóró recseg, nem érteni, mint mond. Tülkölés. Begurul egy huszonnyolcas évjáratú taxi. Kövér betuszkolja Perszikovot a taxiba, közben leesik Perszikov parókája, a Kövér felveszi, átnyújtja, Perszikov ismét felteszi. A gesztust sok fényképész megörökíti. Kövér előhúzza egy revolvért, megkocogtatja a sofőr vállát. Sofőr indít, a taxi kigördül

TIZEDIK JELENET

Mező, sárga utca, dülöngélő kerítés baloldalt, átlósan húzódik a szín mélye felé. Bal szélen a falu régi neve, Troick, áthúzva, alatta az új tábla: Szytyklovszk. Balról a kerítéshez megy Drozdova, fekete ruha, fekete fejkendő, a kerítésre támaszkodva zokog. Jobbról jön egy virágos kendős asszony, a kerítésnél megáll

MATRJONA Na, mi az, Szytepanovna, már megint?
DROZDOVA (zokog) A tizenhetedik!
MATRJONA (sír) Ajjaj!

Sírnak

MATRJONA Megharagudott ránk az Úristen, ez az igazság. De tényleg megdöglött?
DROZDOVA Meg az, meg van az döglöve, isten nyugosztalja. (Felsír) Gyere, Matrjona, ha nem hiszed, nézd meg a saját szemekkel.

Matrjona átlép az alacsony kerítésen, balra kimennek. Jobbról jön egy soktagú üttörőzenekar, harmonikások és rézfúvósok, nyakukban piros nyakkendő, egy Karnagy vezet be őket, neki is piros nyakkendő a nyakában. Ütemesen menetelnek, de csak a sor végén menetelő dobos üti a dobot, a többiek még nem zenélnek

KARNAGY Csapat... ááállj!

Megállnak, dob elhallgat. Csönd

Baalra... át!

Csapat balra átot csinál. Csönd

Fegyvert... lábhoz!

Maguk mellé teszik a harmonikákat és a kürtöket

Pihenj!

Üttörők lazítanak, helyben futnak

(Megtörli a homlokát, fújtat) Na, pajtások. Akkor most először tornaórát tartunk, itt, a tornateremben, és utána énekóra lesz. Jó lesz így?
GYEREKEK (kórusban) Jóóó!

KARNAGY Remek. (Nagy léptekkel elindul, megáll a kerítésnél) Itt lesznek a bordásfalak, pajtások. (A szín mélye felé indul, a kerítés mentén megáll) Itt lesznek a mászórudak, pajtások. (A szín előtere felé indul, nagy léptekkel, némán számolja a lépéseket, közvetlenül a színpad szélén megáll) Itt lesznek a nyújtók, pajtások. Vagy már mondtam?
GYEREKEK Igeeeen!

KARNAGY Remek. (Körülnéz) Nem értem. Itt voltak a cölöpök. A mérnök elvtársakkal vertük le. Emlékeztek, pajtások?

GYEREKEK Igeeeen!

KARNAGY Hova lettek a cölöpök? Nem értem. (Máskál a színen, a fejét csóválja) Nem tűnhettek el csak úgy!

EGY GYEREKHANG Ellopták.

Több gyerek nevet. Karnagy feléjük fordul, csönd

KARNAGY Ki volt az? Jelentkezzék! Ki volt az?!

Csőnd

Itt nincs lopás, pajtások! Ez a szovjethatalom, pajtások! És mi azért vagyunk, hogy az emberek tudatát átalakítsuk! Értsük, pajtások?
GYEREKEK Igeeeen!

KARNAGY Na. Úgyhogy a cölöpöknek itt kell lenniük... most csak annyi történt, hogy éppen nem látjuk őket, de attól még itt vannak. (Megtörli a homlokát) Ez az anyag megmaradási tétele, pajtások. Erről majd fizikaórán fogunk tanulni, pajtások. Jó lesz, pajtások?
GYEREKEK Jóóóó!

KARNAGY És legyetek büszkék, pajtások, hogy ebben az elmaradott sárfészekben, amit a cári rendszertől örököltünk, ilyen gyönyörű általános iskola épül, mint a miénk. Van benne tornaterem, zeneterem, fizikaszertár meg minden, ami ahhoz kell, hogy sokoldalúan legyetek kiképezve, pajtások. Tanultak zenét a jobbágyok a cári rendszerben? Nem tanultak. Tanulnak zenét a munkásfiatalok az imperialista országokban? Nem tanulnak. Én se tanultam zenét, amíg a cári rendszerben éltem, pajtások, csak matróz voltam, pajtások. De jött a forradalom, és engem zenetanfolyamra írtak be, így lettem művelt ember, pajtások. És ha nincs forradalom, akkor életem végéig matróz maradtam volna. Hát ez a helyzet, pajtások. (Sípot vesz elő) Hát akkor, pajtások, fekvőtámasz.

Gyerekek a sipszó ritmusára fekvőtámaszokat végeznek jó sokáig, Karnagy járkál közöttük és sipolgat

Jó, elég. Álljatok fel, pajtások.

Gyerekek lihegve felállnak

Helyben futás, pajtások, egy-kettő, egy-kettő...

Gyerekek helyben futnak jó sokáig

Jó, elég. Mens corpora in mens sano. Ép testben ép lélek. Ezt így mondják görögül, mert a görögök materialisták voltak, pajtások. Megjegyeztetek, gyerekek? A görögök materialisták voltak. Lazítsatok, pajtások.

Gyerekek lazítanak. Balról feltűnik Drozdova, sír, Matrjona támogatja

Adjon isten, özvegy pópáné asszony!
DROZDOVA (hüppögve) Szabadság!
KARNAGY Még mindig gyászban, Drozdova asszony? Siratjuk a szegény megboldogultat?

MATRJONA Hát mán hogyné siratná, elvtárs!

KARNAGY Szegény megboldogult pópa. De talán így a jobb neki, isten nyugosztalja. Elmúlt a pópák ideje, Drozdova asszony, jobb, ha ezt tudomásul veszik a népek.

MATRJONA Nem azért sír a leltem, hanem a tyúkok miatt! Megint elhullt neki egy! Ez már tyúkvész, a fene beléje!

KARNAGY Nem helyesen vélekedik, Matrjona polgártársnő. Attól, hogy megdöglött egy-két tyúkocská, még nem kell tyúkvészről beszélni. A területi pártbizottságon határozatot hoztak, hogy nálunk pedig tyúkvész, az nincs. A szovjethatalomban, Matrjona polgártársnő, nincs többé tyúkvész. És jobb, ha ezt az imperialisták is tudomásul veszik. Úgyhogy ne tessék sírni, Drozdova pópáné polgártársnő, mert ez nem tyúkvész, és több tyúk nem fog elhullani, tessék megnyugodni, mert erről határozat van!

Matrjona kikormányozza a színről a zokogó Drozdovát

Na, pajtások. Akkor most muzsikálni fogunk, jó?

GYEREKEK Jóóóó!

KARNAGY Akkor most eljárszunk egy szép darabot. Csajkovszkij polgártárs szerezte a zenéjét, a mi nagy szovjet zeneszerzőnk. Vegyetek elő a kottát, pajtások.

Gyerekek előveszik a kottákat, felkészülnek, Karnagy beint. Felhangzik egy kettős a Hattyúk tavából. Aránylag tűrhetően játsszák. Baloldalt megjelenik egy ember nagyságú tyúk és egy ember nagyságú kakas, és a zenére szépen balettozni kezdenek, emelésekkel, egybekkel. Karnagy lelkesen dirigál. A zenekar nem veszi észre a balettot. A szám végigmegy. Karnagy a végén megtörli izzadó homlokát. Baloldalt a kakas szemmel láthatólag rosszul lesz, verdes a szárnyával, tátog, majd elvágódik és kimúlik. A tyúk riadtan nézi. Drozdova Matrjona kíséretében berohan, a kakas mellé térdel, hangosan zokog

(Odanéz) Csöndet kérek!! Micsoda dolog ez!

Drozdova némán zokog tovább, a kakast simogatja, de az nem mozdul. Tyúk riadtan ugrál. Matrjona az ég felé fordított arccal keresztet vet magára és imádkozik

Na, pajtások. Most pedig vegyük elő a másik darabot, azt is Csajkovszkij polgártárs írta, és az is nagyon szép. Az egy lírai, megrendítő darab, pajtások. Figyeljete, pajtások.

Karnagy beint, felhangzik a Hattyú halála. Tyúk összerázkódik és balettozni kezd. A szám végigmegy, a végére szegény tyúk kimúlik, a zene utolsó hangjaira utolsókat verdesve a szárnyaival, Drozdova zokogva borul a tyúkra. Matrjona imádkozik

Jól van, pajtások. (Megtörli a homlokát) Majd megy ez még jobban is. Pajtások! Balra... át!

Gyerekek balra átot csinálnak

Lépés... in-dulj!

A zenekar vidám, pattogós zenével kimasírozik, végén a dobossal és a fardat, homlokát törülgető Karnaggyal

MATRJONA Tyúk legyenek, ha nem rontották meg szegényeket! Szemmel verték őket! Ilyen tyúkvész nincs is! Megbabonázták őket!
DROZDOVA (az ég felé) Ó, életem ellenségei! Mért akartok engem kiüldözni a világból? Szegény jó uram bánatában belehalt a vallásellenes kampányba, ezt még értem, de hogy ezek az ártatlan csibék, őket miért sújtja az Úristen?!

Nyugtalan kotkodácsolás hallatszik. Sok fekete fejkendős asszony fut össze

MATRJONA Rontás ez, galambocskáim, rontás, tyúk legyenek, ha nem az! Átok van rajtunk, átok! Hívjátok Szerгий atyát, végezze el a szer-tartást!

Egy asszony elszalad

Nektek is elhullott tyúkokot?

Nagy sírás a válasz

Nagy baj ez, nagy baj... de én azt mondanám, galambocskáim, hogy ne jelentsétek... mert ha jelentjük, akkor kevesebb tyúktápot kapunk a központtól... úgyhogy nem szabad jelenteni, asszonyok, értitek... akkor a szegény holt tyúkokra számított fejadagot is megkapjuk... és majd csak elmúlik a vész... és nincs is vész, erről határozatot van... és hallgassatok, asszonyok, mert mit szólna a külföld?!

Nagy sírás. Jön Szerгий atya stólában, kereszttel, mindennel, ami illik. Néhány úttörő is jön. Kialakul a többszólamú kórus, gyászszertartás. A tyúkot és a kakast koporsóba rakják, leeresztik a földbe. Szóval, valódi pravoszláv temetés. Drozdova megcsókolja a keresztet, fizet a pópának. Az éneknek vége

SZERGIJ ATYA Megharagudott miránk az Úristen, megharagudott.
DROZDOVA (zokog) Dehát miért, Uramisten, miért?!
SZERGIJ ATYA Azt nem tudhatjuk, leányom.
EGY ASSZONY (súgva) Tudja azt a mi pópánk, tudja!
MÁSİK ASSZONY A mi pópánk tudja!
SOK ASSZONY Tudja... a pópa... tudja...

Kakasok kukorékolnak veszettül. A tömeg térdre hull, imádkozik némán

TIZENEGYEDIK JELENET

Perszikov lakása. Fülében vattacsomók. Íróasztalnál ül, újságot olvas házikabáiban. A két ajtó már nincs lepecsételve. Felpattan az egyik ajtó, ingben gatyában egy robusztus férfi kergeti ki hálóingos feleségét. Dühödten tátognak, semmit nem hallani. A férfi kergeti az asszonyt, Perszikov nyugodtan olvassa az újságot, nem néz föl. A férfi utoléri az asszonyt, ütlegeli, de az ütések nem hallhatók. A nyitott ajtóban két pendelyes kislány és egy öreg muzsik jelenik meg, ingben, csizmában. A gyerekek bömbölnek, de semmit sem hallani. Perszikov lapoz. A férfi még mindig veri az asszonyt. Felpattan a másik ajtó, egy középkorú férfi lép ki imbolyogva, kezében üveg, az íróasztalnak támaszkodva megáll, bámulja a nőt verő férfit, elismerően bólogat, meghúzza az üveget

PERSZIKOV (morogva) Hát ez hallatlan. Hogy én a taxiban felvilágosítást adtam valami Sztjepanov kapitánynak! Ezek ördögök, nem is emberek! Nem volt ott semmiféle Sztjepanov kapitány, csak egy kövér pasas! Hallatlan! (Lapoz az újságban)

A férfi most már baltával kergeti a feleségét, de az mindig kicsusszan az ütések alól, pár szék szétmegy a balta alatt, de továbbra sem hallani semmit. Az öreg muzsik pár pofont ken le a gyerekeknek, a részeg megint húz az üvegből. Bejön Marja Sztjepanovna, ügyesen kitér a balta és a menekülő asszony elől, egy névjegykártyát mutat Perszikovnak, miután állon veregette

(A névjegykártyára néz) Ez már megint kicsoda?!

Marja Sztjepanovna valamit tátog

Na, mindegy. Küldje be.

Marja Sztjepanovna cikcakkban kimegy. Bejön a Vendég, drágaköves gyűrűk, nyaklánc, sőt fülbevaló van rajta, igen elegáns. Ügyesen a Vendég is kikerüli a kergetőzöket. Perszikov felnéz, homlokára tolja a szemüvegét, bámulja a Vendéget, Vendég tátogni kezd, Perszikov türelmemre inti, kivesszi a füléből a vattát. Egyszerre hatalmas hangzavar: férfi üvölt, asszony sikít, gyerekek bömbölnek, a részeg lakótárs csukladozva nevet. Vendég beszél valamit, de nem hallani

(Üvöltve) Kiabáljon, ha már itt van!!

VENDÉG (kiabál) Én a szovjet külföldi képviselők kereskedelmi osztályáról jöttem, mint annak meghatalmazott vezetője!!

PERSZIKOV És mit akar?!!

VENDÉG Bocsnatot kérek, professzor úr, hogy ilyen alkalmatlan órában... de a professzor urat az intézetben nem lehet elérni... ami nagyon helyes, nem szabad zavarni egy ekkora tudóst...

PERSZIKOV Hangosabban!

VENDÉG (üvölt) Az idő pénz, hihi... nem igaz? Nem zavarja a professzor urat a szivar? (Elővesz egy szivart, rágyújt, felül az íróasztalra, eregeti a füstöt) Igaz, hogy ön felfedezte az élet sugárát?!

PERSZIKOV Miféle életsugarat?! Ezt csak a hülye újságírók találták ki!!
VENDÉG Hihi. Ó, nem, hihi. De ez a szerénység, ez valóban megható, sőt megindító...

PERSZIKOV Mi?

VENDÉG (üvölt) Megindító! A mai táviratok is azt bizonyítják... Varsóban, Rigában, New Yorkban már mindent tudnak a sugárról!! És azt is mindenki tudja, milyen nehéz a tudósok helyzete Szovjet-Oroszországban, entre nous soít dit... unter uns gesagt, hihi... Mondja, itt senki se hallgatózik? Itt, sajnos, nem képesek a tudósok munkásságát értékelni! Ezért hát... szóval, egy külföldi állam Perszikov professzor úrnak felajánlja, hogy önzetlenül segít a laboratóriumi munkák finanszírozása terén... az a külföld tudja, milyen nehéz volt a professzor úrnak tizenkilenc-húszban, annak az ügynevezett, hihi, forradalomnak idején!! Igen jó lenne, ha a professzor úr annak a sugárzó kamerának a tervrajzát hihi, át tudná adni... (Egy köteg dollárt húz elő) Ez csak pár ezer dollár, dolcsi, dolcsika, szóra sem érdemes... amolyan előleg, békepipa úgyszólván, hihi... elismervény nem kell róla...

PERSZIKOV Takarodjon!!!

Hirtelen csönd lesz, a társbérők is megmerednek. A Vendég riadtan leugrik az asztalról, egyik sárcipője lecsúsz, kiszalad. Csönd. A társbérők riadtan szobáikba húzódnak. Perszikov felugrik, dühödten járka fel-alá. Marja Sztjepanovna bejön, remeg

Ez az ő sárcipője?

MARJA SZTYEPANOVNA Ez a fél kalocsni? Hát biztos...

PERSZIKOV Dobja ki! Dobja ki!

MARJA SZTYEPANOVNA De hát biztos jönnek érte...

PERSZIKOV Akkor adja le a lakóbizottságon! Elismervényt kérjen róla!
Na, vigye már! Tessék leadni a lakóbizottságon annak a kémnek a kalocsniját! Mozgás!

Marja Sztjepanovna keresztet vet, két ujjá közé csippenti a kalocsnit, kimegy vele

(Telefonhoz megy) Halló... kapcsolja nekem azt a... hogyhívjakot... ahol be kell jelenteni... tudja, ahol a GPU... kapcsolja nekem azt a Ljubjankát, na!

Kis csönd

Ljubjanka? Itt Perszikov professzor. Gyanús alakok mászkálnak nálam, sárcipőben... igen, kalocsniban... (Csönd, Perszikov eltartja a kagylót, fejét csóválja, leteszi)

MARJA SZTYEPANOVNA (jön, kezében papír) Kér egy kis teát, professzor úr?

PERSZIKOV Nem kérek! Mi ez a papír? Mutassa! (Átveszi a papírt, olvassa) „A készletbe felvéve Perszikov professzortól 1, azaz egy darab sárcipő, oroszul kalocsni. Koleszov, s. k.” Ki ez a Koleszov?

MARJA SZTYEPANOVNA Hát a lakóbizottság elnöke.

PERSZIKOV Ne mondja. Nemrég még más név volt.

MARJA SZTYEPANOVNA Az egy másik elnök volt.

PERSZIKOV Igen? És az hol van?

MARJA SZTYEPANOVNA Eltűnt. Akkor jött ez a Koleszov, professzor úr.

Csőnd

PERSZIKOV Na, főzze meg azt a teát, mire vár?

Marja Sztjepanovna kiszalad. Ugyanott bejön három férfi. Az egyik cívilben, csipetűt hord, hatalmas termetű, megáll az ajtóban szétvetett lábakkal. A másik kerek képű fiatalember, katonai zubbonyban, lovagló-

nadrágban, lakkcsizmában, orrán csipetű. A harmadik alacsony, civilben, de igen rosszul áll rajta. Neki csakornyakkendője van. Perszikov feléjük fordul

KERÉK KÉPŰ Nos, professzor úr?

Alacsony a hamutartóban szaglászik, a hamuban turkál, majd a névjegykártyát vizsgálgatja

Írja le a külsejét.
PERSZIKOV Undorító! Förtelmes alak!
KERÉK KÉPŰ Aha.
PERSZIKOV Egy csomó ezerdollárost akart átadni!
KERÉK KÉPŰ Aha.
ALACSONY Nem üvegszeme volt?
PERSZIKOV Hát, nem néztem... De mégis, állandóan ugrált a szeme...
KERÉK KÉPŰ Rubinstein?
ALACSONY Rubinstein nem ad pénzt nyugta nélkül. Ez valami nagyobb hal lesz. Ez az elismervény valami kalocsniról, ez mi?
PERSZIKOV Itt hagyta, az egyik kalocsnija leesett... Átadtam a lakóbizottság elnökének...
KERÉK KÉPŰ Vászenyka!

A posztoló harmadik vigyázzba vágja magát. Kerek képű átadja neki az elismervényt, Vászenyka eltűnik. Csönd. Alacsony tovább szimatol, eljut a két ajtóig, ott is szimatol, elfintorítja az orrát, visszatér az íróasztalhoz. Kerek képű terpeszben himbálódzik. Jön Vászenyka Koleszovval. Koleszov vigyázzba áll, tiszteleg, hóna alól kiesik a kalocsni. Alacsony odaugrik, felveszi, megszagolja

Nos?
ALACSONY Mi az, hogy nos? Pelenzkovszkij.

Csőnd

KERÉK KÉPŰ Biztos?

Alacsony váratlanul elsírja magát

VÁSZENYKA Na, nem kell, na...

Kerek képű a torkát köszörüli. Megszemléli a kalocsnit. Csönd

KERÉK KÉPŰ Szóval Pelenzkovszkij.

Csőnd. Alacsony zsebkendővel törülgeti a szemét, kifújja az orrát

Professzor úr, nagyon melegen köszönöm önnek... ami történt, az a professzor úr becsületére válik... Legyen nyugodt, professzor úr, többé senki sem fogja zaklatni sem itthon, sem az intézetben, sem telefonon... Az ön műszerei a legnagyobb biztonságban lesznek...
PERSZIKOV Nem tudnák a riportereket agyonlőni?

A három látogató, Koleszovval együtt, harsány hahotára fakad, alig bírják abbahagyni

És ki volt az a csirkefogó, aki nálam járt?

Nagy csönd

KERÉK KÉPŰ Semmiség, az egy jelentéktelen, kiskaliberű szélhámos, felejtse el, professzor úr...
PERSZIKOV Hogy hívják? Pelenzkovszkij?
ALACSONY (rémülten) Felejtse el, kérem, professzor úr, felejtse el!
KERÉK KÉPŰ Ne féljen, professzor úr, nem zaklatják többé, még telefon sem...

Megszólal a telefon, Vászenyka odaugrik, felveszi, elsápad, remegve Alacsonynak nyújtja, az átveszi, elsápad, remeg, Kerek képűnek nyújtja, az átveszi, hallgatja, majd vacogva Perszikovnak nyújtja

KERÉK KÉPŰ Pro-pro-professzor úr... a Kr... Kr... Kr... Kreml...

Perszikov átveszi a kagylót, megdermed. A három látogató és Koleszov vigyázzba áll

PERSZIKOV Igen... igenis... hogyan... igen... ó, igen... bármikor... igen... holnap az intézetben... igen...

Csőnd, leteszi a telefont, homlokát törülgeti. Csönd

KERÉK KÉPŰ Pihenj.

A másik három lazít, homlokát törülgeti. Egyszerre kivágódik mindkét ajtó, férfi baltával üldözi a feleségét, férfi üvölt, asszony sikít, gyerekek

az ajtóban bőmbőlnek, öreg muzsik leken nekik, részeg szomszéd imbolyogva áll és csukladozva nevet. Perszikov gyorsan betömi a fülébe a vattát, a hangzavarnak hirtelen vége. Kerek képű revolvert vesz elő, a levegőbe lő, de csak a füst látszik, hang nem hallatszik, a társbériők visszamenekülnek a szobáikba, becsukják az ajtót. Kerek képű tátog, vár, megint tátog. Perszikov maga elé bámul, nem reagál. A három látogató összenéz. Alacsony megérinti Perszikov vállát

PERSZIKOV (összerezzen) Pardon. (Kiveszi a füléből a vattát) Parancsolnak?

KERÉK KÉPŰ Maga megsüketült, professzor úr?!
PERSZIKOV Ó, nem, csak vattával tömöm el a fületem... tudja, ez társbériet...

ALACSONY (gyanakodva megszagolja a vattát) És ilyen kevés vatta elég?

PERSZIKOV Hogyne. Nem a vatta a lényeg, hanem a pszichoszomatikus hatása... Amikor bedugom, akkor a szervezetem azt hiszi, hogy nem hall semmit, és akkor tényleg semmit se hallok... új felfedezés, ezt majd egyszer feltételes reflexnek fogja hívni a szovjet tudomány...

KERÉK KÉPŰ Óriási. Vászenyka, írd föl.

VÁSZENYKA Igenis.

KERÉK KÉPŰ Legyen nyugodt, professzor úr, nem sokáig kell társbérietben sínylődnie. Isten áldja.

A három látogató és Koleszov kimasírozik, Alacsony viszi a kalocsnit. Ugyanott bejön egy keménykalapos férfi

KEMÉNYKALAPOS Jó napot, professzor polgártárs!

PERSZIKOV (felnyűszít) Mit akar?

KEMÉNYKALAPOS Semmit, professzor polgártárs, Azért jöttem, hogy megvédjem önt. Nyugodtan nézzen engem levegőnek, kérem. Napi huszonnégy órában én vigyázok önre. Ennyi az egész.

PERSZIKOV Hálásan köszönöm. És mit fog enni?

KEMÉNYKALAPOS Ó, ezzel ne törődjön. Majd felváltanak. De ha nem, kibírom étlen-szomjan egy hétig is. Nálunk van ilyen kiképzés. (Leül a sarokban, valóban alig látszik)

MARJA SZTYEPANOVNA (bejön, hozza a teát tálcán, leteszi az íróasztalra) A tea, professzor úr.

PERSZIKOV Hozzon még egy csészét, annak a polgártársnak ott.

MARJA SZTYEPANOVNA (körülnéz, de nem lát senkit) Rosszul van, professzor úr? Hisz nincs itt senki!

Kis csönd. Most már Perszikov se látja a Keménykalapot, csak a keménykalapját a földön

PERSZIKOV Hm... nem tudom... akkor hívja meg teázni a társbériőket... elvégre ők is emberek, ha jól meggondolom...

Marja Sztjepanovna bekopog a részeg lakótárs ajtaján, kinyitja az ajtót, bekukkant, kijön, széttárja a karját. Bekopog a másik ajtón, benyit, belép, körülnéz, kijön, csodálkozva megint széttárja a karját

(Odamegy, mindkét ajtón bekukkant, kijön) Hát akkor egyedül teázom.

TIZENKETTEDIK JELENET

A laboratóriumban. Perszikov és Ivanov fehér köpenyben, Perszikov fülében vatta. Jön egy csomó ember, mind fehér köpenyben, körülvesznek egy alacsony, szintén fehér köpenyes embert, aki alig látszik. Ivanov lelkesen magyaráz, nem hallani egy szót sem. Valamennyiük lábán fehér mamusz, a léptek sem hallatszanak. A háttérben fehér köpenyes, fehér sapkás emberek, fehér puskák a vállukon. Ivanov lelkesen magyaráz, felmutat egy békát, majd kirángatja a béka egyik lábát, aztán a másikat, és magyaráz. Az alacsony, fehér köpenyes bólogat, erre mindenki bólogat. Perszikov kissé odébb áll, nézi a jelenetet. Ivanov leteszi a megcsonkított békát, egy akváriumhoz lép, mutogat, közben a homlokát törülgeti. A vendégek az akvárium körül nyomakodnak. Ivanov továbblép; meghajol, az alacsony biccent, mások kezet ráznak vele és Perszikovval, és az egész vendégsereg eltűnik jobbra, nyomukban a fehér puskások is kimasíroznak. Ivanov a homlokát törülgeti. Perszikov kiveszi a füléből a vattát

IVANOV Uramisten... uramisten... (Elvágódik)

PERSZIKOV (földre térdel, meghallgatja a szívét) Semmi baj, Pjotr Sztjepanovics, egy kis infarktus, hátsófal, de még felépülhet.

Balról besiet Keménykalapos, Perszikovval kiviszi Ivanovot. Mire Perszikov visszajön, a hosszú laboratóriumi asztalon ott ül Bronszkij, jegyzetfüzete a térdén, és ír

Á, maga az!

Perszikov mögött feltűnik a Keménykalapos, beleolvad a tapétába, de Bronszkij tisztelettel biccent feléje

BRONSZKIJ Csak egy pillanatotcskát, professzorom, egyetlen apró pillanatotcskát. Mi a véleménye a tyúkocskákról?

PERSZIKOV Hm.

BRONSZKIJ A tyúkocskák irányában kérdezem.

PERSZIKOV Mikor tanul meg végre oroszul?! A tyúkokról! Nem a tyúkok irányában, hanem a tyúkokról!

BRONSZKIJ Majd Valentyin Petrovics kijavítja, amit írok.

PERSZIKOV Ki az a Valentyin Petrovics?

BRONSZKIJ Az irodalmi rovat vezetője.

PERSZIKOV Hát akkor mit akar megtudni a tyúkok irányában?

BRONSZKIJ Mindent, professzorom, mindent!

PERSZIKOV Forduljon inkább Jemeljan Ivanovics Portugalovhoz, az első számú egyetemen, szárnyasok terén ő az egyes számú szakember... Én ehhez nem értek.

BRONSZKIJ Ó, a professzor elvtárs közmondásos szerénysége!...

PERSZIKOV Na, jó. A tyúkok vagy tarajosok a tyúkfélék rendjébe tartozó madarak. A fácánfélék családja... Phasianidae... Húsos börtarajjal rendelkeznek, állcsontjuk alatt két lebennyel, ámbár akad olyan is, amelynek csak egy van. Mit mondjak még? Szárnyuk rövid, csapott... Farkuk közepes hosszúságú, kissé lépcsőzetes, sőt, mondhatni, tető formájú, a középső tollak sarlószerűen hajlanak... Ha kívánja, behozatom a hétszázötös modellt, a kakasmetszetet... Nem? Kérem. A vadon élő tyúkféléknek hét fajtája ismeretes, így a bankivakakas vagy Kazintu, amely a Himalája előhegységeiben, Indiában, Assamban, Burmában fordul elő, a villásfarkú kakas, vagyis a Gallus varius Lombok, Szumbava és Flores szigetén található, Jáva szigetén él a Gallus Aeneus; merem ajánlani a nagyon szép Zonneratovkakast Délkelet-Indiában; ami Ceylont illeti, ott található a Stanleykakas, amely sehol másutt nem él. Rosszul van?

BRONSZKIJ (sebesen jegyzetel, a kezét rázogatja) Nem, csak az ujjaim...

PERSZIKOV Még elrepül itt nekem. Mit kíván még hallani?

BRONSZKIJ Talán a tyúkbetegségekről...

PERSZIKOV Kérem, én nem vagyok szakember, forduljon Portugalov professzorhoz... Egyébként van a galandféreg, a mételty, a rühátka, a bőratka, a baromfikullancs, a tyúktetű, más néven tolltetű, a bolha, a baromfikolera, az álhártyás torokgyík... tüdőnomikózis, gümőkór, ótvar, veszettség, daganatok, angolkór, sárgaság, reuma, az Ahorion Senlajni-féle gombásodás... ez nagyon szép betegség, a taréjón apró, penészre emlékeztető foltok képződnek...

BRONSZKIJ (a homlokát törülgeti) Talán a mostani katasztrófa irányában, ha lehet...

PERSZIKOV Miféle katasztrófa?

BRONSZKIJ Hogyhogy, a professzor elvtárs nem olvas újságot?

PERSZIKOV Nem.

BRONSZKIJ De hát miért?

PERSZIKOV Mert ostobaságokat írnak.

BRONSZKIJ Na de, professzor úr... (Elővesz egy Pravdat, átadja)

PERSZIKOV (belenéz, morogva olvassa) „A tyúkvész elérte köztársaságunkat...”

TIZENHARMADIK JELENET

Országút. Valahonnét szól a felerősített rádió: „A tyúkvész elleni oltás ragyogó eredménnyel járt a Lefortovói Állategészségügyi Intézetben. A tyúkok elhullása a mai napon a felére csökkent. Moszkva. Rendkívüli bizottságot hoztak létre a tyúkpestis elleni küzdelem irányában, amelyben részt vesz az Egészségügyi és a Földművelésügyi Népbizottság vezetője, az állattenyésztés vezetője, Madaras-Poroszkov elvtárs, valamint Perszikov és Portugalov professzorok. A bizottság elnöke Rabinovics elvtárs. A bizottság első közleménye leszögezi, hogy ki kell hangsúlyozni: a tyúkpestis az intervenciók aknamunkájának újabb próbálkozása, amivel határozottan szembe kell fordulnunk. A bizottság öránként tesz jelentést a Központi Bizottság felé...” Megjelenik egy toporgyos Próféta, kezét az ég felé tárva, némán fohászkozik. A hangszóró megint felerősödik: „A lakosságnak további intézkedésig szigorúan tilos a tyúkhús és a tojás étkezési célra történő hasznosítása felé elhajlania. Magánkereskedők ellen, amennyiben a felsorolt objektumokat árustani megpróbálják, bűnvádi eljárás lép foganatba. Minden polgártárs, akinek birtokában bármilyen forrásból eredő tojás van, köteles azt leadni a legközelebbi rendőrkapitányságon, ennek hiányában a közbiztonság érdekében...” Próféta széles mozdulattal letérdel, fejét a földhöz verdesi. Falusi asszonyok jönnek, tojással teli kosarakkal, megállnak. A háttérben tüzoltók jelennek meg sisakban, rengeteg tyúktetetemet hoznak, lerakják kupacba, benzinnel locsolják, felgyújtják. Mentőautó-szi-réna hallatszik. Bejön egy mozgóárus, kétkerekes targoncáján felirat: „Felsőbb rendelkezés miatt tojás nincs. Osztriga van.” Páran odaállnak, fagyaltot vesznek, nyalogatják. Asszonyok körbetekintgetve árulják a tojást, mások körbetekintgetve veszik, és eliszkolnak vele. Lárma, zsongás. Hátul égnek a tyúktetetemek. Feltűnik két-három rendőr, asszonyok ráülnek a kosarakra és kotkodácsolnak. Rendőrök Jagyaltot vesznek

PRÓFÉTA Az Úristen bünteti bűnös népét! Bűnösök vagyunk! Bűnösök!

Rendőrök odalépnek hozzá, hallgatják

A tojás a teremtés legtökéletesebb alkotása! A tökéletes gömb alaknak isteni tökélyű módosulása! Ez a tojás! És most gömbösíteni akarják a tojás alakot az istentelenség! A kört akarják négyszögesíteni a sáttanfajzatok! Ezért sújt minket az Úr!

Rendőrök elvezetik a tovább ordító Próféta. Ahogy a rendőrök eltűnnek, az egyik asszony feláll a kosaráról, és üvegeket húz elő

ASSZONY Házi párálás tojáslikőr kapható, garantált minőség! Tojáslikőr!

Páran vesznek. Rikkancsok jönnek

I. RIKKANCS A Mejerhold színházban Erendorg új drámája megy, a Tyúkvész! Jegyek korlátozott számban még kaphatók a kakasülőre!

II. RIKKANCS Vahtangov színház, új bemutató! Leonyid Leoncev: Csirkefogók! Nyílt színen tojás tojók, tojástánc, revű, operett! Csirkefogók! Csirkefogók!

III. RIKKANCS A Nyugat háborúra készül! Földalatti üregeket lepleztek le a határon! Perszikov professzor szörnyű kísérletei! Életsugár vagy halálsugár?! A Nyugat háborúra készül! Különkiadás!

Bejön két bohóc, egyikük nagy tojást egyensúlyoz az orrán. Taps

BIM Toj-toj-toj-toj-tojás!

Nevetés

BOM Tudom, mitől vagy ilyen szomorú!

BIM Na, mitől? Mitől? Től-tőjés?

Nevetés

BOM Mert elástál a földbe egy tojást, és mire érte mentél, kikelt a csibe!

Nevetés

BIM (sirva) Nem csibe volt, nem csibe volt: krokodil!

Nagy nevetés, taps. A két bohóchoz belibben egy flitterekbe lengén öltözött artistanó, erre még nagyobb a taps. Bohócok és nő meghajolnak, kirohannak. Asszonyok továbbra is tojást árulnak, minden tojás fekete. Rendőrök visszajönnek, lecsapnak egy asszonyra; a többiek éktelenül lármázní kezdnek, és verik a rendőröket. A tüzoltók elő-rejönnek, és lelocsolják a tömeget, amely szétszpriccel. A szin kiürül

TIZENNEGYEDIK JELENET

Oszlopcsnakos ülésterem. Hosszú asztalnál, egymástól jó messze ül Perszikov, Portugalov, Rabinovics. Az asztalon rengeteg telefon. Az ülésezők között rengeteg magas támlájú székek, üresen

RABINOVICS Elvtársak, a kérdést úgy osztályharcos, mint nemzetközi szempontból mérlegelni kell. Távoblati célunk nem lehet más, mint a tökéletes műtojás létrehozása, elvtársak. Ez lenne a humanizált tojás, a természet leggyőzésének konkrét, társadalmiságával tündető szimbóluma. Ami a jelenlegi tyúkvészről, továbbra is harcos álláspontot kell elfoglalnunk. A tyúkvész nem a szovjethatalom belső problémája, hanem világméretű jelentőséggel bír; a tyúkvész nem áll meg a határokon, és bizonyos, hogy a határokon jött be hozzánk, a nemzetközi reakció aknamunkája gyanánt. Ezért már most, miközben a közvetlen helyi problémákkal kell megküzdőnk, vezéreljen bennünket az a tudat, hogy saját tyúkvészünk leküzdése közben egyúttal a világ proletariátusának érdekében ténykedünk, elvtársak, és messzemenően támaszkodnunk kell arra, hogy a tyúkvész végső soron csak egy világorradalommal lehet végérvényesen legyőzni.

PORTUGALOV Hát igen... De ha a nemzetközi reakció nem győzhető le máról holnapra, akkor fel kell készülnünk arra, hogy a tyúkvész egyetlen országban semmisíts meg, ez pedig a mi országunk, Rabinovics elvtárs.

RABINOVICS Melyik országra gondol, professzor? Portugáliára, ahonét a mozgalom Moszkvába küldte?

PORTUGALOV (dühösen) A Szovjetunióra gondolok, Rabinovics elvtárs.

RABINOVICS Ügyeljen a sziszegőre, Portugalov elvtárs. Maga mindig mindig pöszö.

PERSZIKOV (feje az asztalra koppán, felriad) Bocsánat... negyedik napja nem alszom...

PORTUGALOV (*karabélyát az asztalra fekteti*) Én sem alszom, Perszиков kolléga, sőt, én egyáltalán nem alszom, amióta ezen a problémán dolgozok!

RABINOVICS Dolgozom. Em. Nem ká, hanem em.

PORTUGALOV (*dühtől remegve selypít*) Kéhem! A dőhvész eléht Arhengelszki és Vlagyivosztki! A külföldi szajtó mászról szem ihh! Ez megengedhetetlen! Ez tühhetetlen! Mi pedig szót sze szölünk, cak hallgatunk! Nekem vannak összekötetésem felfelé! És ott isz ez a vélemény!

Perszиков feje megint az asztalra koppan. A koppanásra Rabinovics felugrik, beront két testőr. Perszиков felriad, bocsánatkérőn néz szét. Portugalov is felugrik, kezében a karabély. Csönd. Megszólal a telefon. Se Rabinovics, se Portugalov nem mozdul

PERSZIKOV (*magához húzza a telefont, felveszi*) Persze... Perszиков... persze... ülésezünk, Madaras-Poroszjuk elvtárs, ülésezünk... haladunk Madaras-Poroszjuk elvtárs, már ötödik órája ülésezünk, hogyne haladnánk... hogy ezer ember halt meg? Sajnálatos... Nem kellett volna romlott tyúkot enniük... Nem értem, mitől ilyen falánk az emberek... Nekem napi egyetlen tojás elég... Nem most, Madaras-Poroszjuk elvtárs, most napi egy szelet kenyér... Igyekszünk, Madaras-Poroszjuk elvtárs... igen... persze... (*Leteszi*) Madaras-Poroszjuk. Sürget.

Portugalov leül, karabélyát az asztalra teszi. Rabinovics leül, a testőrök kimennek

RABINOVICS Van magának gépkocsija, Perszиков elvtárs?

PERSZIKOV Hogy micsodám? Kocsim? Nincs.

RABINOVICS Holnaptól lesz.

PERSZIKOV Köszönöm, de én jobban szeretek villamoson...

RABINOVICS De hát miért? (*Nevet, feláll, vállon veregeti Perszиковot*)

Magának isz lesz képkocija, kedves Portugalov elvtárs.

PORTUGALOV (*dühösen*) Nekem már van.

RABINOVICS Majd a Kábétéjé kiutalja, Perszиков elvtárs.

PERSZIKOV (*kétségbeesve*) Kábétéjé?!

RABINOVICS Hát a Kábétéjé. Központi Bizottság a Tudósok Életkörülményeinek Javítására.

PORTUGALOV Hát a Kábétéjé.

PERSZIKOV Ja. A Kábétéjé. Értem. (*Leszédül a székéről*)

Portugalov és Rabinovics odaugrik, felemeli, az asztalra fekteti

RABINOVICS Rosszul érzi magát, Vlagyimir Ipatyics?

PERSZIKOV Semmi, semmi... csak egy kicsit elfáradtam...

Portugalov vállára keríti a karabélyt, Rabinovicssal kitámogatják Perszиковot

TIZENÖTÖDIK JELENET

A laboratórium. Perszиков fehér köpenyben fáradtan ül a hosszú asztalnál, cigarettázik. A sarokban áll a kamera, fénye egy lombikra irányul. Időnként brekegés. Kopogás, belép Pankrat

PANKRAT Professzor úr, Rökk jött önhöz.

PERSZIKOV El vagyok foglalva.

PANKRAT Csakhogy ez a Rökk... ennek a Kremlből van papírja.

PERSZIKOV Pompás.

Csönd. Perszиков fáradtan dohányszik. Pankrat kimegy. Bejön Rökk, kétsoros rövid bőrkabát van rajta, zöld nadrág, lábszártekerics, félcipő, oldalán hatalmas, régi szerkezetű mauserpisztoly, sárga pisztolytáskában. Rökkot ugyanaz a színész játssza, mint a Karnagyot. Körülnéz, meghökken a lombikok és szerkezetek láttán

PERSZIKOV Mutassa a papírját.

ROKK Én Alekszandr Szmjjonovics Rökk vagyok.

PERSZIKOV Na és?

ROKK Engem neveztek ki a Vörös Sugár mintakolhoz elnökének.

PERSZIKOV Na és?

Rökk átnyújt egy papírt

PERSZIKOV (*olvassa, sóhajt. Magához ráncigálja a telefont, felemeli*) Itt Perszиков. Kapcsolja a Kremlt... igen... itt Perszиков... jött valami Rökk... igen... (*Hallgatja a telefont, aztán reménytelenül leteszi. Elordítja magát*) Pankrat!!

Pankrat bejön. Csönd

Nem érdekel! Elegendem van! A hátam mögött, a beleegyezésem nélkül, tiltakozom! Tiltakozom! Előbb ki kellene próbálni! Miféle kísérletek a tojásokkal?! Amikor semmit se lehet előre tudni?! Micsoda kapkodás?! Kinek az ötlete volt?!

ROKK Az enyém.

PERSZIKOV Pankrat!

ROKK Igenis.

PERSZIKOV Hordd el magad!

Pankrat sértődötten kimegy

Tessék. Vigye. Vigyen el mindent. Nem érdekel. Nem tartozik rám. Én mosom kezimeit.

ROKK Maga beszél így, elvtársam?!

PERSZIKOV Elvtárs úgy, elvtárs úgy, elegendem van! (*Felugrik, a kamerához megy*) Tessék. Ez a lencse, látja? Ez meg a tükör, látja? Tudja, mi az a tükör? Tudja, mi az a lencse? Ha bekapcsolja a villanyt... tudja, mi az a villany?!... akkor egyetlen pontba gyűjtheti össze a sugárnyalábot. Akármit tehet a sugár útjába. Egyszerű, nem? De figyelmeztetem, a fejét ne tegye a sugár útjába, mert sejtburjánzást idézhet elő... képzelje csak el, szaporodni kezdenek az agysejtjei... rossz rá gondolni!

ROKK Professzor úr, én értem a tréfát...

PERSZIKOV De mi ez a sietség, mi ez a titokzatosság?!

ROKK Professzor elvtárs, hiszen tyúkvész van, nem?

PERSZIKOV Mi közöm hozzá?!

ROKK Népgazdasági köze van hozzá, mint minden becsületes szovjet embernek. Újjá kell szerveznünk a tyúktenyésztésünket! Külföldön mindenféle aljasságokat irkálnak rólunk.

PERSZIKOV Hadd irkáljanak!

ROKK Ez nem a szovjet ember, a szovjet tudós véleménye. Ez nem lehet az ön véleménye, elvtársam. Fertőzeten tojásokat importálunk, és olyan tyúktenyésztés lesz itt, az ön életsugarának hála, amilyen még nem volt!

PERSZIKOV Pont most, amikor hozzájárultak a kísérleteim folytatásához! Pont most!

ROKK Senki sem rabolja el a kameráját. Lemásoljuk, és visszaadjuk.

Perszиков letaglózva ül, bámul maga elé

Hát akkor...

PERSZIKOV Vigye. Vigyen el mindent. Nem érdekel.

ROKK Ez az elefantcsonttorony, amiben a tudósok vannak, ez az, amit le kell rombolnunk. (*A fejét csóválja*) Még egy ilyen nagy tudós is... Még él a múlt. Igen. Még él a múlt. (*Sóhajt, majd a levegőbe lök*)

Perszиков összerázkódik, Pankrat berohan, mögötte egy csomó civil. Rökk int nekik, azok mindent kivisznek a színről, Perszиковot felállítják, a székét is kiviszik. Csak a terráriumból kiborított békák maradnak a padlón. Brekegés. Rökk és a civilek kimennek. Perszиков sir. Pankrat a könnyeit törülgetve kimegy. Perszиков végignéz a termen, és kimegy jobbra. Sötétebb lesz, bejön Pankrat és a Keménykalapos. Pankrat egy üveg vodkát húz elő, mind a ketten meghúzzák. Csönd

KEMÉNYKALAPOS Tényleg sírt?

PANKRAT Sírt az istenadta. Mint mikor a felesége otthagya. Az még tizenháromba vót.

KEMÉNYKALAPOS Nagy tudós az ilyen. De hát a béka nem helyettesíti a feleséget.

PANKRAT A béka, az nem. Bizony, a béka, az nem feleség.

Kuruttyolás

Már gondoltam rá, hogy írok az asszonyoknak... Tizenöt éve, hogy eljöttem a faluból, ő meg ott maradt... volt közbe minden, háború, forradalom, polgárháború... gondoltam sokszor, hogy írok az asszonyoknak, jöjjen fel ide Moszkvába... mert hej, de hiányzott néha az asszony... de hát nem viselné el ezeket a férgeket szegény...
KEMÉNYKALAPOS Szó se róla, ocsmány egy népség.

Meghúzzák az üveget. Kuruttyolás

TIZENHATODIK JELENET

Üres mező, sorompóval. Egy csomó szürke köpenyes alak ül sorban, puskával a vállukon. Jön jobbról két sofőr

I. SOFŐR Na, ez itt a határ.

II. SOFŐR Ez már a határ?

I. SOFŐR Ez a határ.

Csönd. Madárcsicsergés, tücsökléte

I. SOFŐR Ezek meg itt a határőrök.

II. SOFŐR Ezek itt a határőrök?

I. SOFŐR Ezek hát.

Csönd. Tücsökciripelés

I. SOFŐR Nahát akkor most várunk.

II. SOFŐR Akkor most várakozunk.

Leülnek. Ciripelés

- Mostanság szokott vót lenni az átkozott cár atyuska idején az aratás.
- I. SOFÓR Mostanság, mostanság, biza.
 - II. SOFÓR Hej, hej!
 - I. SOFÓR Hej, hej!
 - II. SOFÓR Izzadtunk, fáradtunk, robotoltunk, a burzsoá uraság meg zabált.
 - I. SOFÓR De mostan már nincsen aratás sehol.
 - II. SOFÓR Nincsen, há! istennek.
 - I. SOFÓR Mostan mi zabálunk, a burzsoá uraság meg robotol.
 - II. SOFÓR Mer még nem sikerült mindet kiirtani.
 - I. SOFÓR De sikerülni fog.
 - II. SOFÓR Sikerülni fog, és akkor aztán hej, hej!
 - I. SOFÓR Hej, hej!

Csönd. Ciripelés. Gépkocsiberregés, leáll. Szünet. Balról a sorompó felé közelít egy børsapkás, bőrkabátos alak. A sorban első határőr fel pattan, puskáját az idegen felé tartja. A sofőrök is felpattannak

HATÁRŐR Sztoj!

NÉMET Genosse! Én a tojásokat hozni meg! Dokument jeszty! (Papírokat vesz elő, átnyújtja)

Határőr silabizálja

- Liebe elvtársak! Kamerádok! Lelkes örömmel eltelve, hogy én a szovjet határon, itt! Látni igazi szovjet emberek! Én csak erre vágyok sok éve, kamerádok! Tovarisci! Én Szpartakusz!
- HATÁRŐR Ide nem ez van írva.
- NÉMET Én a tojásokat hozni meg! Két doboz, kettő doboz más tojás!
- HATÁRŐR Ide nem ez a név van írva.
- I. SOFÓR A Szpartakusz, az egy római cár volt, de osztályharcos.
 - II. SOFÓR Ez hozta meg a tojásokat.
 - I. SOFÓR Nyilvánvaló, megjöttek a tojások. (Határőrhöz) Ezekre a tojásokra várunk. (Átnyújtja a papírjait)

Határőr olvassa

- II. SOFÓR Sürgős és titkos küldetés.
- NÉMET Az én nevem Wilhelm Habetler, de mozgalom tagja! Szpartakusz! Német kommunista! Sokan vagyunk, elvtársak! És lelkünk eltelve örömmel, hogy segíthetünk! Öröm, boldogság!
- I. SOFÓR Ez valami fehérorosz. Mert beszél oroszul. Már elfelejtette, de még beszél. Pont egy ilyenekkel küldeni... (A fejét csóválja) Egy emigránsal...
- NÉMET Én nem orosz, én német, de kommunista, én Tolsztojt olvas... Dosztojevskij... úgy boldogság, elvtársak!
- HATÁRŐR A maguké az a két teherautó? (Fejével jobbra int)
- I. SOFÓR A miénk. Azzal visszük el a tojásokat.
- II. SOFÓR Amit ez hozott. (A német felé bök)
- HATÁRŐR Iratok rendben. Maga német, maga hozhatja a tojásokat.
- NÉMET Boldogság, kamerádok! (Balra kisért)
- I. SOFÓR Jó kis bőrkabátja van.
- II. SOFÓR Az.
- I. SOFÓR Helyre kis bőrkabát, elvtársak.
- HATÁRŐR A sapkája, az is bór.
- II. SOFÓR Az is.

Csönd. Ciripelés. Német jön, cipel két ládát, mindkettőre az van írva: „Vorsicht: Eier”

- NÉMET (leteszi a ládákat, az egyikre krétával keresztet tesz) Ez a nagy tojás, a másik a rendes tojás.
- I. SOFÓR Látjuk, kamerád, látjuk. Hanem, elvtársam, mondok én valamit.
 - NÉMET Szovjet ember beszéljen!
 - I. SOFÓR Tetszik minekünk a kabátod, kamerád.
 - NÉMET Majd lesz nektek is, csak győzzön a mozgalom!
 - I. SOFÓR Győzni fog, győzni, de nem lehetne kicsit meggyorsítani? Én például megvenném a kabátodat, kamerád.
 - NÉMET Ez kabátot?
 - I. SOFÓR Eztet. És ha a børsapkát a határőr elvtársnak adod, akkor ő a sapkától nem fogja látni, hogy én megveszem a kabátodat, kamerád. Értesz, kamerád.
 - NÉMET Nem egészen... én csak fél éve tanul orosz...
 - I. SOFÓR Kamerád. Neked van bőrkabátod. Nekem van teherautóm. Belecsapunk egymás tenyerébe, és akkor neked lesz még egy teherautód, nekem meg lesz bőrkabátom. Értesz, kamerád. És a határőr elvtársnak lesz børsapkája. Értesz, kamerád.

Csönd. Határőr mintha nem hallana semmit

- II. SOFÓR (megérti) Ja! Hogy a teherautóért vedd meg!...

Csönd

- NÉMET (megpróbálja felfogni) De az nem a tied, teherautó... államé... nálatok minden államé...
- I. SOFÓR Hát persze, kamerád. De a bőrkabát, az se az enyém lesz, hanem egy szovjet állampolgáré, vagyis a szovjet államé, kamerád. Ná-lunk rengeteg a teherautó, azt se tudjuk, hova dugjuk őket, ilyen a mi iparunk. De bőrkabát még kevés van. Értesz, kamerád. A nemzeti vagy-on egy bőrkabáttal gyarapodik, kamerád. Ha baloldali ember vagy, csapj a tenyerembe.
 - NÉMET Nem tudom... nekem van teherautóm...
 - I. SOFÓR Sose árt, ha kettő van. Majd elvontatod a másikkal. Hidd el, kamerád, ezzel segíted legjobban a világorradalmat.

Csönd. Német gondolkodik, aztán leveszi a bőrkabátját, átadja, leveszi a sapkáját, átadja Határőrnek, aki gépiesen elveszi, egyébként nem lát semmit

(Átadja a slusszkulcsot) Ne lepődj meg, kamerád, ha csak kurblival indul. De aztán már megy, mint az istennyila.

Német átbújik a sorompó alatt, Határőr nem mozdul. A többi ülő határőrre néz, fél. Határőr sorban leveszi a köpenyt az ülő határőrökről: szobrok. Német ámul

HATÁRŐR Az igaziak aratni mentek.

NÉMET Nálatok minden valahogy más... fura...

- I. SOFÓR Ilyen lesz majd nálatok is, kamerád, csak igyekezzetek.

Német fejét csóválva kimegy jobbra. Határőr visszarakja a köpenyeket a szobrokra. Jobbról nehezen beinduló motor hallatszik, végre beindul, Határőr és két sofőr követi szemével a közönség mögött, végül balra néznek kifelé

HATÁRŐR Szerencséje van, aknára is futhatott volna. (Felpróbálja a sapkát, simogatja)

II. SOFÓR Te... most ez hogy lesz?

I. SOFÓR Egyszerű. Bepakoljuk a tojást a tiédbe, azzal elhajtunk Korovkái-g. Ott van egy sógorom, akinek van egy grúz haverja. Az ismer egy neppert Kijevben, aki tud szerezni bőrkabátot.

II. SOFÓR Bőrkabátot? Az már van!

I. SOFÓR Nem érted. A nepper szerez bőrkabátot, és annak van ismerőse Sztjeklowszkban, aki tud szerezni teherautót. Na most, mi odaadjuk a bőrkabátot a teherautóért és a bőrkabátért. Érted. És akkor nekem lesz bőrkabátom, és meglesz a teherautó, és akkor átpakoljuk az én tojásomat az enyimbe, és szépen odavisszük, ahova köll. Világos?

II. SOFÓR De az az izé, Sztjeklowszkba... az honnét szerez teherautót?

I. SOFÓR Nem mindegy? Szerez. Ez a dolga. Na, menjünk.

Két sofőr felveszi a tojásos dobozokat, kifelé indulnak

I. SOFÓR Isten áldja, elvtárs.

II. SOFÓR Isten áldja.

Határőr már a többi köpenyes között ül mereven

TIZENHETEDIK JELENET

A Szmolenszk környéki Vörös Sugár Szovhozban. Jobbra, háttul üveg-ház. Balra lakóépület. A „Vörös Sugár Szovhoz” felirat az épülettől félkörívben az üvegházig terjed, és festett sugarak keretezik. Az „A” betű nagyobb a többinél, és vörös csillagnak van kiképezve. Elöl, baloldalt, fűzfa, nyárfa, bokrok, szóval liget. A gallyak egy része vörös szalaggal díszítve. A lakóépület tornáca oszlopos, az oszlopok között is vörös szalagok. Balról hátrálva bejön Rökk, ingben és vitorlavászon nadrágban van, csizmában, inge kigombolva, jól le van sülvé; oldalán ott fityeg a mauser

ROKK Óvatosan... csak óvatosan...

MANYA (Rökk nagyon kövér felesége megjelenik a tornácon, kinéz balra) Jesszusom!... Óvatosan! Csak óvatosan!

Ketten behozzák az egyik tojásos ládát, rajta a felirat: „Vorsicht: Eier!”, és a fehér, krétával rajzolt kereszt

ROKK Mintha tojást hoznátok, olyan óvatosan!

MANYA Le ne dobják, az ég szerelmére!

ROKK Az üvegházba! Az üvegházba!

MANYA Az üvegházba!

Azok ketten beviszik a ládát az üvegházba. Mögöttük balról három munkás három kamerát hoz

A kamerák! Megjöttek a kamerák!
ROKK Óvatosan! Az üvegházba!
MANYA Óvatosan! Mintha tojást vinnétek!

Beviszik a három kamerát az üvegházba

ROKK (a tenyerébe köp) Hej, galambom! De belefáradtam! (Törölgeti a homlokát) Létrát!
MANYA Létrát!
HANG KINT Létrát!

Pár paraszt létrát hoz sietve, Rökk az üvegház felé mutat, a létrát odaállítják. Rökk felmászik a létrára, villanyszínórt adnak fel neki, Rökk teker-ni kezd, másik végét lelógatja az üvegház ajtajába

PARASZT Adjunk rá áramot, elnök elvtárs?
ROKK Megőrültél?! Kijönnek, belebotlanak és agyonvágja őket!
PARASZT Én csak úgy kérdeztem...
ROKK Csak úgy kérdeztem... De ha agyonvágja őket?! Ez már nem az elavult régi termelés, ez nem földtúrás, a jobbágy istenedet, ez már a nagyüzemi mezőgazdaság! (Lemászik a létráról, megfogja a zsinór végét) Először bekapcsoljuk a kamerákba, aztán adunk rá áramot. Érted?

PARASZT Aha.
ROKK És akkor egy nap alatt kikelnek a csibék!
PARASZT Miből?
ROKK Hát a tojásokból! Miből, miből! Tojásból, te!
PARASZT Egy nap alatt?
ROKK Egy nap alatt. Na? Ilyet se hallottál még, mi?
PARASZT Hát...
ROKK Manya, gyere tojást csomagolni!
MANYA Dunya! Ki kell csomagolni a tojásokat!

A házból kijön Dunya, látnivaló, hogy takarítónő

ROKK Na, gyertek már!

Rökk, Manya, Dunya bemegy az üvegházba. Az öt szállító kijön. Üveget vesznek elő, meghúzzák. Kísértatva kijön Rökk, Manya és Dunya hozzák a tojásos ládát

Az istenit a külföldnek, csomagolni se tudnak rendesen. Nem lehet kinyitni. Órség!

Balról bejön egy fegyveres űr, parasztingben, katonanadrágban és csizmában, vállán puska

Segítsél már.

Őr harapófogót vesz elő, kezdi kihúzgálni a szöveget

Lassabban... óvatosan... Nem látod, hogy tojás van benne?

Őr morog, aztán a puskacsővel feszíti fel a láda tetejét. Mind a láda fölél hajol

MANYA Papír...
ROKK Alatta lesznek...

Őr kiemeli a papírt, prüszköl, fűrészpor száll

MANYA Fűrészpor...
ROKK Alatta lesznek...

Őr újabb papírt szed ki

MANYA Ezek örültek ott a külföldön... így pakolni...

Őr kivesz egy hatalmas tojást, nézi, átadja Rokknak

ROKK Ez a külföld... látod? Ott még a tojás is más. Nem olyan, mint nálunk a házi tojás... a fene vigye el. Német tojás.
MANYA Koszos.
ROKK Mi?
MANYA Tiszta kosz. Nézd meg. Láttál már ilyen koszos tojást?

Mindenki a tojást nézi

ROKK Nem tudom... (Kapargatja a tojást) Nem jön le. Ez ilyen tojás.
DUNYA Fura kis tojás.
ROKK (visszaadja a tojást az Őrnek) Ti pakoljátok ki, majd megyek.

Őr, Manya, Dunya viszik a ládát az üvegházba. A szállítók még várnak, aztán csalódottan kimennek

Mit tátod a szádát? Nincs elég mezei munka?!

Paraszt szó nélkül kimegy. Csönd

(Töpreng, aztán bemegy a ligetbe, forgolódik, keres valamit, megtalálja: ott van a telefon. Kihozza a ligetből, tárcsáz, vár) Professzor elvtárs? Itt Rökk... Hogy kicsoda? Hát Rökk a Vörös Sugár Szovhoz-ból... ne tegye le! Megjöttek a tojások, és koszosak!... Hogyhogy semmi köze hozzá!... Professzor elvtárs, mossuk meg? Nem? De nem, nem ürülék, olyat már láttam... Igen, a kamerák alá... Már hogy ne kelnének ki! Mi majd bebizonyítjuk!... Hogyhogy mossa a kezét? Inkább a tojásokat mosná!... (Eltartja a fülétől, aztán leteszi) Hát, nehéz ezekkel a tudósokkal, ezekkel nehéz... (Sóhajt) Minden újért meg kell harcolni, elvtársak, kemény küzdelmet kell vívni. Így van ez. (Bemegy az üvegházba)

Sötétedik. Ciripelés, madárdal, kuruttyolás, tehénbögés. Az üvegházban nagy lámpák égnek. Baloldalt feltűnik Paraszt és Dunya, beveszik magukat a ligetbe, ott hosszan motoznak, Dunya sikongat. Feljön a Hold

DUNYA Ne, meglátják...
PARASZT Ugyan, ki látna meg...

Motoszkálás, ciripelés, madárdal, kuruttyolás, tehénbögés. Egyszerre fuvolázó hangzik fel, valami preklasszikusat játszik szépen, a ligetben ül a motoszkálás

Jól fújja az ebadta!

Manya hálóingben megjelenik a tornácon, átszellemült arccal hallgatja a fuvolát

DUNYA De szép!...
MANYA Bizony, szép, de mennyire szép!
PARASZT Hogy Alekszandr Szemjonovics még ehhez is ért!...
DUNYA Psszt, te őrült!

MANYA Ért ő mindenhez. Tizenhétig Kakasov mester zenekarában játszott, ő volt az első fuvolista... ez Jekatyerinoszavlavban volt... ott szerettem bele... mert olyan szépen fújta... és volt ott egy mozi, úgy hívták, hogy Varázslatos Álmod... annak az előcsarnokában is fújta... ott is beleszerettem... és akkor jött a forradalom, és Alekszandr Szemjonovics eltűnt... és én mentem utána a Krímbe, Moszkvába, Turkesztánba, elmentem utána még Vlagyivosztkba is... akkor már mauser volt az oldalán... de a fuvoláját is vitte magával... a nagy ember... Turkesztánban újságot szerkesztett, aztán megszervezte a turkesztáni öntözési programot... de nem esett eső... az nehéz volt... de én kitarítottam mellette... akkor rábíztak egy gyárat, de hát az ő hibája volt, hogy nem érkezett alkatrész? Kérdem én: az ő hibája volt?!

DUNYA Biztos nem.

MANYA Persze, hogy nem! Mégis felhívták Moszkvába, én vele mentem, és nyugdíjba küldték... nyugdíjba, őt... ezt a nagy embert... fiatalon... kértem, muzsikáljon, fuvolistában hiány van, de ő már feltette az életét az ügyre... egyszer majdnem összetörte a fuvolát... az utolsó pillanatban ragadtam ki a kezéből...

DUNYA Szerencse...

MANYA Az őt nagyon bántotta, hogy az elvtársak... hogy őt elfelejtik... de akkor jött ez a nagy ötlete, amikor olvasott erről a sugárról... azt kellett volna látni... ahogy tűzbe jött! és ahogy sehonnét nem lehetett kidobni! Hát ebből lett ez a mintakolhoz!

DUNYA Hát, szép dolog...

Szól a fuvola. Kezdetben madárhangok is kísérték, de azok lassan elhallgattak, már csak a fuvola szól. Kutyaugatás, egyre erősebben, elnyomja a fuvolát, amely abba is marad

ROKK (előkerül a ház mögül) Manya, hallod? Ezek a hülye kutyák... Mitől bősztültek meg?

MANYA Honnét tudjam?

Kutyaugatás. Dunya és Paraszt visszabújik a ligetbe, neszezés

ROKK Manyecska, én megnézem a tojásokat.
MANYA Teljesen belediliztél a tojásaidba.
ROKK Én akkor is megnézem. (Az üvegházhoz megy, bekémlel) Hogy én kicsoda csirkéket fogok szülni a sugarammal! Hej, Manyecska, meglátod...

DUNYA (kijön a ligetből, gombolkodik, ő is az üvegházhoz megy, bekémlel) Hát, a parasztok azt beszélék Koncevkába, hogy maga, elnök elvtárs, egy Antikrisztus.

ROKK Na.

DUNYA Meg hogy ezek a tojások az ördögtől valók. Hogy bűn géppel keltetni... agyon akarják ütni magát, elnök elvtárs.

ROKK Na. Micsoda népség! Manya, mit lehet kezdeni egy ilyen népséggel? Mi? Gyűlést kell összehívni. Ez az. Kihívok a járásból néhány elvtársat, azok majd elmondják, hogy nincsen se Krisztus, se Antikrisztus. Majd azok elmagyarázzák. Sőt én magam is beszédet fogok

tartani. Felvilágosítót. Sokat kell még dolgoznunk ezen a téren, Manyecska. Sok még az ilyen isten háta mögötti hely, sok...

PARASZT (*kijön a ligetből*) Hát, ez egy tudatlan népség, bizony.

Veszett kutyaugatás, hirtelen csönd

ROKK Na.

Csőnd

Elhallgattak a kutyák.
PARASZT Azok el.

Csőnd

ROKK Meg a tücskök.

Hallgatóznak

MANYA Azok is elhallgattak.

Csőnd

DUNYA Meg a madarak is.

Fülszólnak, csönd

ROKK Mi az ördög?...

Hajnalodik. Hallgatózva állnak. Beszad a fegyveres Őr

ŐR Alekszandr Szemjonovics! Alekszandr Szemjonovics!

ROKK Itt vagyok, mit akarsz?

ŐR Elrepültek a madarak!

ROKK Miféle madarak?

ŐR Hát amik repülni tudnak, azok! Mind! Láttuk őket, veszettül húztak elfele... V alakban meg cikcakkban... még a galambok is, meg a verébek, mind!...

ROKK Hát aztán?

ŐR A kutyák is!

ROKK Azok is repültek?

ŐR Nem, hanem rohantak! Elfele!

ROKK Na. Legalább nem ugatnak annyit.

ŐR Meg a toban...

ROKK Elhallgattak a halak, mi, te nagyokos?

ŐR Nem, hanem a békák! Nem hajlandók kuruttyolni!

ROKK Mi az, hogy nem hajlandók?! (*Előveszi a mauserét*) Majd adok én nekik! (*Indul kifelé*)

ŐR Alekszandr Szemjonovics! Azok is elmentek, a békák! Én még ekkorákat ugrani egy békát se láttam!

ROKK (*megáll*) Elmentek a békák is?

ŐR Ei.

Csőnd

ROKK Hát akkor elmentek.

Csőnd, Rökk a tornác felé megy, leül a lépcsőre. Valamennyien rémülten állnak. Rökk fuvolázni kezd. A többiek lassan megnyugszanak, hallgatják. Egyszerre üvegcsörömpölés. Rökk abbahagyja a fuvolázást. Csönd

Ez mi volt?

ŐR Üveghang, elnök elvtárs! Nagyon szépen fuvolázik, Alekszandr Szemjonovics, de hogy ilyen üveghangot is tudjon fújni, hát az már egészen...

Rökk összevont szemöldökkel vizsgálja a fuvoláját

(*Paraszthoz*) Ezt úgy hívják, hogy üveghang. Van ilyen a muzsikában, mondták nekem.

PARASZT Aha. Hát nem tudom. Csak egy hangszer van a világon: a balalajka.

Kivilágosodott. Csönd van. Az üvegház felől kopogás hallatszik. Csönd

ROKK (*odamegy, bekémlél, hátrafordul*) Te voltál őrségben ma éjjel?!

ŐR Én hát.

ROKK Akkor hova lettek a csirkék, te istenverése?!

Őr odamegy az üvegházhoz, bekémlél

Hol vannak a csirkék?! Egy csomó tojás már szét van verve, de csirke sehol!

ŐR Hát én nem tudom... Hiszen zárva van az ajtó, elnök elvtárs!

ROKK Akkor is, hol vannak a csirkéim?!

ŐR (*felnéz, elképed*) Alekszandr Szemjonovics, nézze... az üvegház teteje... lyukas...

Manya, Dunya, Paraszt is odarohan, néznek felfelé Csönd

ROKK Csak nem azt akarod mondani, hogy ott repültek ki a csirkék?!
ŐR Én nem mondom semmit se... én a kamerákat őrzöm, azér vagyok... azok meg ott vannak, égnék is... én nem vagyok köteles összefogdosni a maga csirkéit, ez nincs benne a munkaköri leírásomban, én nem fogok biciklivel rohángászni a maga csirkéi után, különben is, ki tudja, mifélék a maga csirkéi!

Csőnd

ROKK (*bekémlél*) A fene se érti...

DUNYA Csip-csip-csip... (*Elindul, a színen mindenütt csirkéket keres, kimegy*) Csip-csip-csip...

PARASZT Na, akkor engemet meg vár a mezei munka... (*Kimegy Dunya után*)

ŐR Én itten huszonnégy órázom, elnök elvtárs, de benne van a munkaköri leírásomban, hogy a többi óráz szabad, mer akkor alszok. Úgy-hogy én most elmegyek aludni, elnök elvtárs. Majd jön a Vászényka, és majd őrzí a kamerákat. Isten áldja. És velem ilyen hangon nem lehet, én kétszer megsebesültem! (*Durcásan kimegy*)

Csőnd

ROKK Nehéz, nehéz, Manyecska, mert ezek olyan tudati dolgok, azok a legnehezebbek. Átformálni. Az nehéz.

MANYA Hát, bizony...

Hallgatóznak, de csak kopogás hallatszik az üvegházból

ROKK Kelnek már kifele, kelnek...

MANYA Mi meg virrasztunk éjjel-nappal...

ROKK Akkor én megyek a tóra fürdeni... (*Bemeget a házba*)

Manya az üvegházba kémlél. Rökk kijön, karján törülköző, az ingét levette, de a mauser az oldalán. Indul a liget felé

MANYA Várjál, én is megyek. (*A ligetbe megy, eltűnik*)

Hirtelen surrogás, sziszegés, igen hangosan. Rökk megáll, előhúzza a pisztolyát. Egyszerre egy szürkészöld oszlopot lát közeledni, foltok vannak rajta. Rökk dermedten áll. Az oszlop meggörbül, és látni lehet, hogy lapos kígyófeje van, de nagyon nagy az egész

ROKK Na de kérem!... (*Rémületében fújni kezdi a fuvoláját*)

A hosszú törzs és a fej mintha táncolni kezdene a zenére. Rökk rémülten fújja

MANYA (*kintről*) Elment az eszed, délben fuvolázni? Gyere már, jó meleg a víz!

Egyszerre visitás. Egy másik, vicsorgó fej jelenik meg magasan, benne Manya; Manya eltűnik a hatalmas állkapcsok között; csak a blúza és a sárgásfehér parókája esik le. Vér csöpög fentről. Rökk kiejti kezéből a fuvolát, üvöltve kirohan

TIZENNYOLCADIK JELENET

Duginói állomás. Scsukin GPU-főnök előtt Rökk őrszen, kezében remeg a fuvola. Scsukin összevont szemöldökkel gondolkodik. Rökk mellett Polajtis, szintén GPU-tiszt. Csönd

SCSUKIN Ez az egész hihetetlen... de azért megnézzük. Velünk jön, megmutatja a helyet, ahol történt.

ROKK Nem!...

POLAJTISZ Meg kell mutatnia.

Csőnd, Rökk reszket

SCSUKIN Egyáltalán nem akar visszatérni a kolhozba?!

ROKK Nekem Moszkvába... Moszkvába... hogy jelentsem...

Scsukin és Polajtisz összenéz

SCSUKIN Hát az nem lesz jó, elvtárs. Az nem lesz jó. Nálunk mindig rend volt. Így van?

POLAJTISZ Így.

SCSUKIN A mi munkánkat nem fogják ilyen mesék alapján megítélni, elvtárs. Nálunk rend van.

POLAJTISZ Nálunk mindig rend volt.

SCSUKIN Nálunk olyan nincs, hogy valami vadállatok mázskáljanak szabadon, mintha cirkuszból szabadultak volna el.

ROKK Sárkányok... sárkányok...
 SCSUKIN Azok se. Azok még kevésbé. Lehet, hogy a Központban vannak sárkányok, de a mi területünkön nincsenek.
 ROKK De vannak... én keltettem ki őket... én... (Vacog)
 SCSUKIN Itassa meg, Polajtiszt elvtárs.
 POLAJTISZ Igenis. (Bádogböggrében vizet hoz, itatja Rokkot)
 ROKK (fogai a bögréhez ütődnek) Nem hisznek nekem?! Nem hisznek nekem. Megették a feleségemet, hát nem értik? Manya!
 SCSUKIN Nálunk nem esznek embert, elvtárs. Lehet, hogy a Központban esznek, de nálunk nem.
 POLAJTISZ Én még sose láttam, hogy nálunk embert ettek volna.
 ROKK De hát akkor hol van a feleségem? Hol van?
 SCSUKIN Na, várjon. (Félfrehúzza Polajtiszt) Úgyis meg kell írunk a jelentést... abba bele vesszük, hogy... hogy valami híresztelés, valami nagy állatokról...
 POLAJTISZ Amik repülnek...
 SCSUKIN Hát olyan repülő állatok...
 POLAJTISZ Madarak?
 SCSUKIN Talán madarak... sas, vagy mi...
 POLAJTISZ Sas? Itt sose volt sas.
 SCSUKIN Akkor más... varjú, mondjuk, de nagy termetű... hogy mi nem láttuk, de mondják...
 POLAJTISZ Hangulatjelentés?
 SCSUKIN Ez az. Hangulatjelentés. Hogy kitűnő. Ezt részletezni. És a végén, hogy még a varjakról szóló híreszteléseknek se dől be senki.
 POLAJTISZ Nem jó a végén, ott hangsúlyos. Lehúzná az egész jelentést, hangulatilag.
 SCSUKIN Hát akkor a közepén...

Gondolkoznak

POLAJTISZ Ott se jó, mert odáig eljutnak talán az olvasásban...
 SCSUKIN Hogy a feléig elolvassák?
 POLAJTISZ Néha el szokták.
 SCSUKIN Hát akkor az utolsó negyedébe... a negyed elejére... két mondat, másfél... zárójelben...
 POLAJTISZ Az kiemeli.
 SCSUKIN Akkor nem zárójelben. Hogy, mondjuk, a lakosság attól tart, nagyobb lesz a szemvesztés, mert megjelentek a varjak, de már állítottak madárijesztőket, alulról jövő kezdeményezésből.
 POLAJTISZ Aha.
 SCSUKIN Na, ez az. Alulról jövő kezdeményezés! Ez a helyes kifejezés.
 POLAJTISZ Ez jó. De ha tényleg sárkányok?...

Gondolkoznak

SCSUKIN Nagy termetű varjak. Ez még elmegy.
 POLAJTISZ Aha. Én még nem láttam sárkányt, az olyan, mint a varjú?
 SCSUKIN Olyan. Pont olyan. Repül, nem? Hát olyan.
 ROKK Nem sárkány... kígyó... kígyótojásból... krokodil... krokodiltojásból... de óriások... a kamera miatt...
 SCSUKIN Mi az, hogy kamera?! Mit kezd megint? Kamera!
 ROKK Mert még titkos!... Mintakolhoz, de titkos!...
 SCSUKIN Ha titkos, akkor mi nem tudhatjuk, nem világos?!

Rokk csöndesen sirdogál

SCSUKIN Na. Polajtiszt elvtárs, adj a távirón a körzeti központba. Aztán indulunk.
 POLAJTISZ Hova?
 SCSUKIN Hát oda, Koncovkába, ahol ez a kolhoz van.
 ROKK Ne! Felfalják magukat!
 SCSUKIN Attól maga ne féljen. Mi tűzben edződünk.
 POLAJTISZ Maga csak ne féljen. (Scsukinhoz) Ne kérjünk erősítést?
 SCSUKIN Nem kérünk. Mit szólnának, hogy egy rémhírre rögtön összeszarjunk magunkat?
 ROKK Nehéztűzértséget kérjenek! Könyörgök, nehéztűzértséget!
 SCSUKIN (előveszi a pisztolyát) Na. Maga bemege a fogdába, ott nem fogják zavarni a sárkányok se, és szépen megvárja, amíg visszajövünk. Polajtiszt elvtárs, a távirószobába!
 POLAJTISZ Igenis! (Kimegy)
 ROKK (lecsatolja a mauserét, sóhaj) Vigyék ezt is, elvtárs. Tíz éve nem vártam meg tőle. (Megcsókolja a fegyvert, nyújtja) Az Isten oltalmazza magukat.
 SCSUKIN (elveszi a mausert, kicsit meg van hatva) Ahogy hazaérünk, visszakapja.

Rokk keresztet vet rá, megáldja, kezét Scsukin fejére téve könnyezik, kimennek

TIZENKILENCEDIK JELENET

Az Izvesztyija szerkesztősége, éppen tördelnek

KÖVÉR SZERKESZTŐ (felnevet, feláll, egy hír van a kezében) Figyeljétek! „Gracsovka, szmolenszki kormányzóság. A járásban egy ló nagyságú tyúk tűnt fel, amely úgy rúg, mint egy ló. Farok helyett tollak díszítik, mint a burzsoá nőket.”

Többi szerkesztő nevet

SOVÁNY SZERKESZTŐ (odamegy, nézi a hírt) Ezek is tudnak fogalmazni. Ló nagyságú tyúk, amelyik úgy rúg, mint egy ló.

Nevetés

KÖVÉR Amikor még Ruszkoje Szlovónál dolgoztam, hát úgy ittunk, mint a gödény. Ezek most úgy isznak, mint a strucc.

Nevetés

FIATAL Akkor betegyük?

KÖVÉR Elment az eszed?! Az Izvesztyijába, illyet?!

SOVÁNY Szerintem az volt részeg, aki táviratba tette.

KÖVÉR Hát hogy valamit ünnepeltek, az biztos. Elteszem. Egyszer kiadok egy vaskos kötetet, csupa ilyenből. Szépen gyűlik az anyag!

Szerkesztők fejüket csóválják, nevetgélnek, visszaülnek, dolgoznak

HUSZADIK JELENET

A laboratórium üresen. Perszikov köpenyben, telefonál. Előtte nyitott láda, benne tojások

PERSZIKOV Ljubjanka? Itt Perszikov! Kérem, mit képzelnek?! Hetek óta várom a tojásokat a kísérleteimhez, és akkor maguk közönséges tyúktojást küldenek?! Mi? De igen, közönséges tyúktojások!... Ha már a kameráimat elvették, legalább a tojásaimat kapjam meg! Legalább ötven százalékgig biztosítsák a kísérletek feltételeit! Az mégis több, mint nulla százalék! (Levágja a telefont) Pankrat!

PANKRAT (bejön) Igenis.

PERSZIKOV Ezeket a tojásokat elviszed Madaras-Poroszjuk elvtárs-hoz és beletömöd, érted? Egye meg! Addig ne kerülj a szemem elé, amíg meg nem ette mindet!

PANKRAT (felveszi a ládát) Igenis. (Kimegy)

PERSZIKOV Mégiscsak tűzás! (Leül, kétségbeesve ül, rágyújt, ül)

Bejön Ivanov, leül. Csönd

Tudod, fiam...

IVANOV Kérem?

PERSZIKOV Tudod, fiam, én mindent elviseltem... az éhezést, mindent... mert abban egyetértettem velük, hogy ne legyen munkanélküliség... De hogy most itt üljek munka nélkül... hogy én váljak munkanélkülivé, én!...

IVANOV Nem tudom... egy parti sakkot, professzor úr?

Perszikov kétségbeesve ül

HUSZONEGYEDIK JELENET

Vicclap szerkesztősége. Hárman ülnek komoran két íróasztalnál: az egyik íróasztal mindkét oldalán, egymással szemben Ilf és Petrov ül, a harmadiknál Bulgakov egyedül. Előttük a nevük táblán, nagy betűkkel

BULGAKOV... és a professzor felszed egy kutyát, emberagyat ültet bele, és várja, mi lesz. A kutya fokozatosan emberré válik, de külsőleg kutya marad, és ahogy egyre inkább ember lesz, úgy lesz egyre visszataszítóbb...

ILF és PETROV Nem rossz ötlet.

BULGAKOV Igen, meg lehetne írni...

ILF és PETROV Ird meg.

BULGAKOV Csak az a baj, hogy én szeretem a kutyákat... Sajnálom azt a kutyust... amelyiknek emberagyat ültetnek be...

ILF és PETROV Hát igen...

Komoran ülnek, csönd

ILF Te...

PETROV Igen...

ILF Mi lenne, ha...

PETROV Nekem is eszembe jutott...

ILF Egy szék...

PETROV Valami ékszert rejtettek el benne...
 ILF De nem egy szék van...
 PETROV Hanem tizenkettő...
 ILF És szagot kap egy pasas...
 PETROV És mind a tizenkét szék után egyszerre kell nyomoznia...
 ILF De addigra a kincsnek nyoma vész... hiába transzírozza szét mindet.
 BULGAKOV Jó ötlet. Írjátok meg.
 ILF és PETROV Csak ne szeretnénk annyira a székeket!
 BULGAKOV Hát igen...

Komorán ülnek, csönd. Kopogás, bejön Vik

VIK Jó napot kívánok!
 ILF és PETROV Jó napot.
 VIK Ideküldtek, hogy itt meghallgatnak...
 ILF és PETROV Meghallgatják.
 VIK Kérem szépen, gyorsan fogok beszélni, mert engem az első pár mondat után mindenhol kidobnak... Van egy készülékem, amivel nyáron is téli hideget lehet csinálni, már megvan, működik és csodafegyver, mert ha a Szovjetuniót nyáron akarják lerohanni, azonnal mindenkit megfagyaszt...
 ILF és PETROV Tudományos fantasztikum, forduljon Mihail Afanaszjevicshez.
 VIK Ó hol van?
 ILF és PETROV Ott ül.
 VIK (*Bulgakovhoz fordul*) Kérem, nekem van egy készülékem, amivel...
 BULGAKOV Igen, hallottam, Telet csinál.
 VIK Télgép, az a neve.
 BULGAKOV Télgép? Jó.
 VIK Minusz hatvanhárom fokot tud csinálni, csak felhő kell hozzá, a sugárral, az egy fehér sugár, megcélzom a felhőt, és a felhő továbbadja a hideget, aránylag gyorsan, mert fénysebességgel terjed...
 BULGAKOV Jó. Halálsugár. Jó.
 VIK Ha kívánja, megmutatom a készüléket...
 BULGAKOV A készüléket?
 VIK Kész van, de sehol se akarják elfogadni a közleményt... Megpróbáltam szabadalmaztatni, kinevettek...
 BULGAKOV Értem. Szóval maga igazi feltaláló.
 VIK Persze!
 BULGAKOV De ez itt, látja, egy vicclap. Mi humoros írásokat közlünk.
 VIK Nem baj, nekem már mindegy, csak kapjon nyilvánosságot...
 Maguk ügyse szakemberek...
 ILF és PETROV Mihail Afanaszjevics szakember.
 VIK Igen?
 ILF és PETROV Kiváló orvos volt, és közepes humoreszkeket írkal.
 VIK Nekem mindegy, csak jelenjen meg... Nagyon fontos! Mert ha nyáron támadnak meg minket, az egész ellenséget meg lehet semmisíteni!
 BULGAKOV Értem. És a mi csapataink?
 VIK Ők is megfagynak. De az nálunk nem számít, mi vagyunk elegendő.
 BULGAKOV Aha.

Csőnd

ILF és PETROV Nem lehetne, hogy csak az ellenség fagyjon meg?

Vik gondterhelten hallgat

BULGAKOV Vagy, mondjuk, ajánlok egy másik megoldást. Szerelje föl a készülékét egy, hogy is mondjam, egy szarjelzővel. Ami jelzi, hogy valaki jó vagy gonosz. És fagyassza meg csak a gonoszakat. Mit szól?
 VIK Hát, ez időigényes...
 BULGAKOV Nem baj. Gondolkozzék egy kicsit, fog az menni. Ezt a szarjelzőt pedig nevezzük el valahogy... legyen a neve SZIMAT...
 ILF és PETROV SZIMAT?
 BULGAKOV Rövidítés. Szovjet és Internacionális Moráljelző Automata Teleszkóp.
 ILF és PETROV Jó.
 BULGAKOV Mit szól hozzá?
 VIK A név jó, de nehéz lesz megcsinálni... én csak zseni vagyok, anyagi lehetőségeim szűkösek...
 BULGAKOV Próbálja meg mégis. És nagyon kérem, ha jutott valamire, feltétlenül jöjjön el ismét, izgalommal várjuk.
 VIK Szóval maguk nem dobtak ki, visszavárnak...
 BULGAKOV Természetesen.
 VIK Köszönöm. Maguk rendes emberek. Elő fogok fizetni a lapjukra.
 (*Kimegy*)

Kis csönd

ILF és PETROV Szegény.

Csőnd

BULGAKOV Meg lehetne írni.
 ILF és PETROV Jó ötlet.

Csőnd, komoran ülnek

BABEL (*berohan*) Hallottátok?! Óriáskigyók, óriáskrokodilok! Már egész területek elnéptelenedtek! Gázzal felszerelt repülőgépeket küldtek oda, de túléltek...
 ILF és PETROV Kedves Iszaak Babel, ez Mihail Afanaszjevics asztala.
 BABEL Mi?... Gyerekek, ez nem ötlet, ez valóság! Valami létsugárral tojásokat keltettek ki, de összekeverték a tyúktojást a kigyótojással!
 BULGAKOV Jó ötlet, meg lehetne írni.
 BABEL (*előkapja a revolverét, hadonászik*) Gyerekek, ez valóság! Nem jelent meg a lapokban! Ez valóság! Jönnek a szörnyek, már Moszkvát fenyegetik! Megtanítalak titeket löni. (*Kiszedi a töltényeket*) Ezek itt a töltények...
 BULGAKOV Nem szimpatizálok az ilyen szerkezetekkel.
 BABEL De hát higgyétek el! Iszonyú harc lesz! A Lovashadsereget is a szörnyek ellen indították! (*Álmodozva*) Bugyonnij vágat az élükön, Bugyonnij... (*Dühösen*) És engem itt hagytak! Nem szóltak, itt hagytak! Vágat a Lovashadsereg élén... Hej, ha felfalnák a szörnyek! Es nem is láthatom!

Kintről láрма

ILF és PETROV (*feláll, az ablakhoz megy, lenéz*) Csödület. Pánik. (*Viszszafordulnak*) Lehet a dologban valami.
 BABEL (*visszagörmöszöli a töltényeket, a levegőbe lö*) Mikor beszéltem én a levegőbe?! Ez a világ vége!
 BULGAKOV Azokat mi túl szoktuk élni.
 ILF és PETROV Legföljebb nem személyesen.
 BABEL Ej, köldöknéző értelmiségi banda! (*Kirohan*)

Ilf és Petrov visszaül. Csönd

BULGAKOV Meg lehetne írni. Összekeverik a tojásokat, és kikelnek a szörnyek.
 ILF és PETROV Jó ötlet.

Kintről nagy láрма, emberek kiabálnak, sikoltoznak

Írd meg.
 BULGAKOV Csak ne szeretném annyira a szörnyeket.

Csőnd. Ülnek, gondolkodnak. Kintről hatalmas láрма

HUSZONKETTEDIK JELENET

Pályaudvar. Sok utazó. Katonák vonulnak el. A várakozók lábánál mindenféle motyó, bútorok, egyebek. Egy sor kigyózik kifelé, talán jegyért állnak; lökdösődés. Egy emelvényen lobogó hajú és lobogó szemű költő áll és szaval

KÖLTŐ Elvtársaim!

Az óra	elközelgett:
A maradi tojásokból	kikeltek
A visszahúzó ódivatú	szörnyek!
Szörnyű a hír — de tétlenkedni	szörnyebb!
Előre hát elvtársaim	csatára!
Gondoljatok a világ	proletariátusára!
A diadalog egyetlenegy	lépcső —
Elvtársaim! Most ez a harc	a végső!

Páran megtapsolják. Költő tovább szaval, de elnyomja a hangját a hangosanbeszélő

HANGOSANBESZÉLŐ Petuskiból a személyvonat huszonnegy órát késik. Petuskiból a személyvonat huszonnegy órát késik. Értesítjük a tisztelt polgártársakat, hogy Moszkvából Kijevbe a mai napon

szerelvény nem indul. A tegnapi menetrend szerinti járat legközelebb előreláthatólag holnapután indul. Figyelem. A hatodik vágányra a szmolenszki exprezs jár be, a vágány mellett kérjük vigyáznunk.

A hangosanbeszélőt elnyomja a felerősített rádió

RÁDIÓ Szmolenszk térségében csapataink harcban állnak. A szörnyek rendkívüli vérvesztéséget szenvedtek. A Lovashadsereg második hadosztálya felvette a szörnyek elleni harcban hősi halált halt Polajtisz alhadnagy nevét. A Legfelsőbb Tanács a hősi halált halt Polajtisz alhadnagyot a Szovjetunió Hőse címmel tüntette ki. London. Hősi helytállásunk nagy visszhangot váltott ki a világsajtóban. A walesi bányászok üdvözlő táviratban köszöntötték hazánk londoni nagykövetségét és szolidaritásukról biztosították harcoló csapatainkat és helytálló népünket...

A rádió hangját elnyomja a vonat hangja, fékezés, beözönlik egy csomó ember batyukkal, lökdösődve, kecskéket, malacokat is cipelnek, bútorokat, köcsögöket visznek, a tolvajok lopnak. Nagy hangzavar. Egy katonai járőr megpróbálja fenntartani a rendet, hiába. A szín előterében három lány áll batyukkal

LEGFIATALABB LÁNY Moszkvába akarok menni, Moszkvába, Moszkvába!

LEGIDŐSEBB LÁNY De hiszen itt vagyunk, édesem, Moszkvában!

KÖZÉPSŐ LÁNY Majd elmúlik minden, és minden rendbe jön...

LEGFIATALABB LÁNY Ha a papa ezt látná, szegény papa, szegény papa...

LEGIDŐSEBB LÁNY Dolgozni kell, édeseim, harcolni és dolgozni... Dolgozni fogunk!

LEGFIATALABB LÁNY Moszkvába, Moszkvába, Moszkvába!

IDŐS FÉRFI Nem tudják véletlenül, honnan indul szerelvény Szmolenszkba?

LEGIDŐSEBB LÁNY Mi onnét jövünk!

IDŐS FÉRFI Én oda megyek! A szörnyek Moszkvát fenyegetik!

KÖZÉPSŐ LÁNY A szörnyek előzőnölték Szmolenszkot!

IDŐS FÉRFI De nekem ott vannak a rokonaim, és a szörnyek Moszkvát fenyegetik! Nem tudják, honnét indul vonat Szmolenszkba?!

A tömeg elsodorja őket

KALAUZ Jegy nélkül nem lehet! Jegy nélkül nem lehet!

SORBANÁLLÓ Hátul van a sor vége! Lökjék ki!

ASSZONY Én előbb jöttem magánál!

Hangzavar. Katonai menetszlop jön, a tömeget kiszorítják a színről. Hátul tűzvész. Sziréna. Megjelenik lovon egy főtiszt. A katonák háromszoros hurrával üdvözik

HUSZONHARMADIK JELENET

Perszikov laboratóriuma. Perszikov magába roskadva dohányzik. Ivanov remegve áll

IVANOV Benne van a képünk az újságokban... (Kitereget egy Pravdát) Látja, professzor úr?

PERSZIKOV Az ördögbe is...

IVANOV A professzor úr szerint ez micsoda?

PERSZIKOV Anakonda... vagyis vízi boa...

IVANOV Vlagyimir Ipatyics... ez az anakonda a szmolenszki területen él... és legalább tízszer akkora, mint egy normális példány... Vlagyimir Ipatyics, érti, mi történt? Az a gazember csirkék helyett hullőket keltetett ki az én kamerámmal! És ezek ugyanannyi tojást raknak le, mint a mi békáink... ezek naponta sok ezerszer szaporodnak...

PERSZIKOV Anakonda... anakonda...

IVANOV Pankrat, vizet!

Pankrat berohan, Perszikkal vizet itat, zsebkendőjét a vízbe mártja, Perszikkal inge alá gyömöszöli

KARNAGY (belép) Jó napot kívánok...

PERSZIKOV Rökk! Maga eszeiős gazember! Megölöm!

Ivanov és Pankrat lefogja Perszikkot

KARNAGY Pardon, össze méltóztatik keverni valakivel... engem ideirányítottak, hogy az intézeti munkatársak morálját emeljem... a többi osztályról már megjöttek...

Bejön egy csomó tudós fehér köpenyben

Kérem, nagyság szerint álljanak sorba... hátra a magasabbak, előre a törpék... szíveskedjenek beállni a sorba...

PERSZIKOV Maga mit akar?! Maga mit akar?!

KARNAGY Énekelni fogunk, elvtársak! Mozgalmi dalokat fogunk énekelni, és az elvtársak maguk is meg lesznek lepve, hogy ez mennyire jól tesz a hajszolt idegeknek... nagyság szerint, kérem... úgy... maguk is kapnak kottát (Átad három kottát Ivanovnak, Pankratnak és Perszikkonak, akik gépiesen elveszik) Úgy. Most pedig a pálcát figyeljék, elvtársak, a pálcát és a kottát egyszerre... nem lesz könnyű, de meg lehet szokni... megadom a hangot... Áááá... igen... Áááá (Beint, felhangzik a kórus)

HUSZONNEGYEDIK JELENET

A kórust halljuk, mint egy rádióból. A háttérben Moszkva valami magaslattól nézve, talán a Lenin-hegyről. Égne a fények. Repülőgépek húznak el. Távrolról ágyúzás hallható. Este. Megjelenik a színen Vik, különös szerkezetet cipel magával, egy fénykibocsátó kamerát, amely előtt prizmarendszer van, egy ládában akkumulátor, és a ládára rá van írva: SZIMAT. Egy padon fiatal szerelmespár csókolódzik. A Lányon könnyű blúz és szoknya, a Fiún nadrág és trikó. Vik a ládából usankát és bundát vesz elő, fújtat, izzadságát törülgeti, majd felveszi a bundát és az usankát és a szerelmesekhez lép

VIK Jó estét!

A pár szétrebben

Bocsánat, nem akarok zavarni... de itt most mindjárt nagyon hideg lesz... mínusz ötven-hatvan fok... jó lenne, ha gyorsan hazamennének és befűtenének.

FIÚ (nevet) Egy hóember, augusztusban!

VIK Nem hallottak a szörnyekről?

FIÚ Valami rémlik. (Nevet) Mondja, nincs melege?

VIK Kérem, ne vicceljenek, én nem viccelek! Könyörgök, fussanak és öltözzenek melegen! Nem várhatok tovább! Meg kell fagyasztani a szörnyeket!

FIÚ Na, gyere, ez egy örült!

Fiú és Lány feláll, kézen fogva, lassan, közben csókolózva elindulnak. Bejön Perszikkal rogyadozva

VIK Professzor úr, ön az?!

Perszikkal megrémül, harcállásba lendül

Professzor úr! Én az ön tanítványa vagyok, meg tetszett buktatni, nem tetszik emlékezni?

PERSZIKOV Én majdnem mindenkit megbuktattam.

VIK De én átmentem meteorológiára... kitaláltam a hidegcsináló sugarat... a halálsugarat... nem tetszik emlékezni? És most be akarom vetni! A szörnyek ellen!

PERSZIKOV Szörnyek? Ugyan! Az emberek! Azok ellen kéne! Tudja, mi történt? Betörték a laboratóriumba... összetörték mindent! Engem akartak felkoncolni, de lekötötte a figyelmüket a szobrom... olyan nagy márványszobor... úgyhogy azt törték szét, én meg közben kislissoltam...

VIK Emberek ellen is lehet... nem az én ötletem volt, de én csináltam meg, hogy a gép szelektíven dermeszti meg az embereket... a gonoszokat teljesen, a jók meg kis idő múlva felolvadnak... és élnek tovább, mintha mi sem történt volna... Egy író ötlete volt... egy humoristáé... úgy hívják a készüléket, hogy SZIMAT... kiszűri a tisztességeket... Most, a végveszélyben, muszáj bevetnem... nem volt időm kipróbálni...

PERSZIKOV SZIMAT?

VIK SZIMAT. Ez egy olyan izé, rövidítés, betűszó. Szovjet és Internacionális Moráljelző Automata Teleszkóp. Az erkölcsstelenek elpusztulnak, az erkölcsösök meg felolvadnak.

PERSZIKOV Mikor?

VIK Hát, a számításaim szerint úgy ötven-hatvan év múlva. És most be fogom vetni, különben végünk!

PERSZIKOV Aha. Nincs második fokozata a gépnek? Hogy, mondjuk, a legtisztességesebbek csak száz év múlva éledjenek föl? Addigra a tisztességesek rendbehozzák a világot... érti...

VIK Meg lehet próbálni... nagyobb energiával...

PERSZIKOV Na. Próbálja meg. Mire vár?

Vik a géphez ugrik, bekapcsolja, az ég felé irányítja. A gép zümmög, aztán megere a hó. Szinte semmit se látni. Csönd. Kialszanak a fények. Süt a Hold. A hóesés eláll. Hátul a Fiú és a Lány szoborként áll teljesen megfagyva, felénk fordulva, kezük összekulcsolva, előremutatva, mint Vera Muhina szobra. Vik didereg

(Ugrál, a kezeit fújja) Működik. Gratulálok.

VIK *(észreveszi a szobrot, odafut, megérinti őket, azok nem mozdulnak)*

Megmondtam nekik, nem hitték! Kértem őket, könyörögtem, hiába!

PERSZIKOV Mondja már. Ha derék gyerekek, felolvadnak hatvan év múlva. Na, jöjjön a masinájával, és irányítsa ránk, nagyobb energiával...

VIK És ha sose éledünk föl, professzor úr?

PERSZIKOV Mármost, ha nem vagyunk tisztességes emberek?

VIK Még nincs kipróbálva... hátha hibás a konstrukció...

PERSZIKOV Nem olyan nagy baj. Akkor majd az Úristen új emberiséget kénytelen csinálni. Olyat, amelyik nem keveri össze a tojásokat. Na, kapcsolja be azt a masinát, és irányítsa ránk. Ne féljen. Mi történhet? Legföljebb megfagyunk. Az még mindig jobb, mint a történelmet végigélni. Na, nyomás!

Vik bekapcsolja a gépet, óriási zümmögés, fehér fénypázmák villódznak, aztán csönd és sötét; a színen csak a Muhina-szobor maradt.